बागमती प्रदेश सरकार
संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल
नेपाली भाषा त्रैमासिक बुलेटिन
वर्ष २ , अंक ६, पृष्ठ ८, माघ–चैत २०८२, पोहेलागा–चौलागा ११४६, January – April 2026

प्रकाशकीय

बागमती प्रदेश सांस्कृतिक विविधता, बहुभाषिकता तथा ऐतिहासिक पहिचानले समृद्ध प्रदेशका रूपमा परिचित छ । यहाँका बहुआयामिक सांस्कृतिक सम्पदाले नेपाललाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा विशिष्ट सांस्कृतिक केन्द्रका रूपमा स्थापित गरेको छ । यी अमूल्य धरोहरहरूको संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा पुस्तान्तरण गर्ने उद्देश्यले संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालय, हेटौंडाबाट नेपाली, तामाङ र नेपालभाषा (नेवारी) मा एकीकृत त्रैमासिक बुलेटिन प्रकाशन हुँदै आएको छ।

यसै क्रममा, बुलेटिनको तेस्रो त्रैमासिक अंक यहाँहरू माझ प्रस्तुत गर्न पाउँदा हामीलाई खुशी लागेको छ।

भाषा केवल सञ्चारको माध्यम मात्र नभई सभ्यता, संस्कृति र पहिचानको आधार हो। नेपाली साझा भाषा भए पनि तामाङ र नेपालभाषा स्थानीय समुदायहरूको जीवन्त सम्पदा हुन् । यी भाषाहरूमा प्रकाशन गर्नु समावेशी विकासको महत्वपूर्ण आधार हो।

यस बुलेटिनले कला, संस्कृति, परम्परा, ऐतिहासिक सम्पदा तथा पर्यटनका सम्भावनाहरूलाई त्रिभाषिक रूपमा समेट्दै सूचनाको पहुँच विस्तार र सामाजिक सद्भाव प्रवर्द्धनमा योगदान पुर्‍याएको छ।

डिजिटल युगसँगै स्थानीय भाषा र संस्कृतिको संरक्षण चुनौतीपूर्ण बन्दै गएको सन्दर्भमा बहुभाषिक प्रकाशन, अभिलेखीकरण र युवापुस्ताको सहभागिता उत्साहजनक पहल हुन्।

आगामी दिनमा यस बुलेटिनलाई अझ गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउँदै लैजाने प्रतिबद्धतासहित सबै सरोकारवालाहरूको सहयोगको अपेक्षा गर्दछौँ।

अन्त्यमा, सांस्कृतिक तथा भाषिक सम्पदाको संरक्षणमा योगदान पुर्‍याउने सम्पूर्णमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछौँ।

बागमती प्रदेश सरकार
संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालय
हेटौँडा, मकवानपुर

सहयोग रंजित

'होलिया मेला, मयजु मस्युला अबिर भचाः नं तये मज्युला...'

गीतका शब्दहरुले भन्छ - 'होलीको मेला केटी, तिमीलाई थाहा छैन र? अलिकति अबिर दल्नु हुन्न र ?'

काठमाडौं उपत्यकामा रहेका दाफाहरुमा बिहान साँझ गुञ्जिने यो गीतको लयले फागुको उल्लासमा बग्लै रौनक थप्छ । कुनैबेला यी र यस्तै लोकभाका गाउँदै फागुका दिन शहर बजार परिक्रमा गर्थे युवाहरु। आफूलाई मनपरेको मान्छेसामु पुग्थे। अनि गीतमार्फत् नै आफ्ना भावना व्यक्त गर्थे। महिला पुरुष सबैका लागि प्रेम बोकेर आउँथ्यो वसन्त ऋतु। प्रेम (मतिना) अभिव्यक्त गर्ने अवसर हुन्थ्यो फागु।

सहरका टोलटोलमा गीत गाउँदै फागु खेल्दै हिँड्थे युवायुवती। पुरुषहरु एकआपसमा अबिर छर्दै गीत गाउँदै हिँड्थे। महिला टोली उनीहरुको स्वरमा स्वर मिलाउँथे। झण्डै तीन दशकअघिसम्मको प्रचलन अब त कथाजस्तै भए।

पुरुषहरु 'झ्यालय् च्वंगु तुकं मा, वहे ल्यासे जितः मा, व ल्यासे मदयेकः जा हे मनया' अर्थात् 'झ्यालमा रहेको तोरीको माला, त्यही तरुनी मलाई चाहिन्छ, त्यो तरुनी नपाएसम्म भातै खाँदिन' भन्दै गीत गाउँथे।

आफूले मन पराएको तरुनी रिसाउँलाकी भनेर फेरि एक अर्कासँग ठट्टा गर्थे।

'अबिरया होली तंचाया ल्यासे, अबिरं छ्गु ख्वा हिसी दयेका बी', काठमाडौं उपत्यकामा फागुका समयमा चर्चामा रहन्छ यो गीत। जसको अर्थ हुन्छ, 'अबिरको होली, रिसायौ कि केटी, अबिरले तिम्रो मुहार राम्रो बनाइदिनेछु।'

अबिरको रङसँगै साटिन्थ्यो प्रेम र भावनाको रङ। त्यो भावनामा लय भर्थ्यो गीतले। मल्लकालीन इतिहास बोकेका यी लोक गीतहरु अहिले पनि प्रचलनमा छन्। पहिला दाफाहरुमा सीमित यस्ता गीत अहिले पनि गाइन्छ। उही लयमा। बस् शब्द अनि गाइने परिवेश बद्लियो।

•••

रुखहरु हरिया देखिन थाल्छन् । फूलहरु रङ्गिबिरङ्गी। आकाश खुलेर निलै हुन्छ। वसन्त ऋतु लाग्छ तब वातावरण रमणीय हुन्छ। फागु पनि प्रकृतिसँगै बेग्लै रङ बोकेर आउँछ। प्राकृतिक रुपमा वातावरण रमाइलो हुँदैछ। मौसमले पनि मानिसलाई उत्साहित बनाउँछ।

ऋतुहरुको राजा 'वसन्त'को स्वागतमा वसन्त पञ्चमीदेखि नै प्रेम विनयका गीत गाउने परम्परा छ। त्यसमा फागु विशेष बनेर आउँछ। जसको काठमाडौं उपत्यकामा बेग्लै परम्परागत् महत्व छ। धुमधामका साथ मनाइन्छ विभिन्न रसरागसहित।

रामकृष्ण दुवालका अनुसार वसन्तभित्र चार तह हुन्छ । पहिलो वसन्त, दोस्रो रास, तेस्रो तफा र अन्तिम फागु । वसन्त पञ्चमीका दिनदेखि पहिला दरबारहरुमा वसन्त श्रवण गरिने बताउँछन् यी संगीतकर्मी । विभिन्न ऋतुका गाथाहरु सहित दरबारमा गीतहरु गुञ्जिन्थे । ढिलो गरेर गाइने प्रेमभावका गीतहरुले वसन्तको आगमनको संकेत गर्थे। सरस्वती पूजाका दिन हनुमानढोकामा अहिले पनि वसन्त श्रवण गरिन्छ। रासमा कृष्ण र वृन्दावनको कथा सुन्न पाइन्छ भने तफामा ती कथाहरुलाई ताल सुरु मिलाएर प्रस्तुत गरिन्छ।

यी तीनै तहको समाप्तीपछि उल्लासमय वातावरणमा उत्सवका मनाइन्छ, फागु। एकआपसमा रङ खेलेर, अबिर छरेर फागु मनाउँदै गर्दा त्यहाँ विविध रङ देखिन्छ। ती रङहरुमा संगीतले प्राण भरेको हुन्छ। आत्मीयता साटासाट गर्ने पर्वका रुपमा रहेको फागु कालान्तरमा प्रेम गीतहरुले जिवन्त बनायो । गीत संगीतमा पुरुष र महिलाबीचको प्रेम र यौन सम्बन्धका भावहरु समेत प्रस्तुत भए।

बाँकी पृष्ठ २ मा

बागमती प्रदेश ललितकला प्रज्ञा–प्रतिष्ठान गठन प्रक्रिया अघि बढ्दै

काठमाडौँ। बागमती प्रदेश सरकारको संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालयले प्रदेशभित्र कला, संस्कृति, भाषा तथा भेषभूषाको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यसहित बागमती प्रदेश ललितकला प्रज्ञा–प्रतिष्ठान गठन प्रक्रिया अघि बढाएको जनाएको छ। यसै सन्दर्भमा काठमाडौँको नक्सालमा 'बागमती प्रादेशिक ललितकला प्रदर्शनी तथा सम्मेलन २०८२' सुरु भएको छ।

मन्त्रालयका अनुसार प्रतिष्ठान गठनका लागि आवश्यक कानुन तर्जुमा तथा गठन आदेश तयार पार्ने काम भइरहेको छ। प्रस्तावित संरचनाअनुसार नाट्यकला, संस्कृति, वास्तुकला तथा तात्विक सम्पदाका विज्ञहरू समेटेर प्राज्ञसभा गठन गरिनेछ, जसले प्रतिष्ठानको नीतिगत आधार तय गर्नेछ।

प्रदर्शनीको उद्घाटन बागमती प्रदेशका संस्कृति तथा पर्यटनमन्त्री सुरेश श्रेष्ठले गर्नुभएको हो। उद्घाटन समारोहमा उहाँले कला र संस्कृति राष्ट्रको पहिचानसँग अभिन्न रूपमा जोडिएको उल्लेख गर्दै ललितकलाको संरक्षण तथा प्रवर्द्धनमार्फत अर्थतन्त्रमा समेत टेवा पुग्ने बताउनुभयो। उहाँले कलाकारहरू राष्ट्रका मेरुदण्ड भएको उल्लेख गर्दै हस्तकला, मूर्तिकला, कास्टिङलगायत सिर्जनात्मक क्षेत्रबाट मुलुकको अर्थतन्त्रमा अर्बौं रुपैयाँ योगदान पुगेको भए पनि कलाकारहरूले अपेक्षित राज्य सहयोग पाउन नसकेको बताउनुभयो। साथै, कलाकार अरनिकोको मूर्ति निर्माण तथा पाँचपोखरी थाङ्पालमा निर्माणाधीन बुद्धमूर्तिलगायतका योजनामा प्रदेश सरकारको तर्फबाट सहयोग रहने प्रतिबद्धता जनाउनुभयो।

मन्त्रालयका सचिव दीपेन्द्र सुवेदीले कलाकारहरूले मुलुकको राजस्व प्रणालीमा उल्लेखनीय योगदान पुर्‍याउँदै आएको उल्लेख गर्दै पर्याप्त सरकारी संरक्षण, प्रोत्साहन र सहजीकरणको आवश्यकता औँल्याउनुभयो। उहाँका अनुसार कलाकारहरूको योगदानको उचित मूल्यांकन र संस्थागत समर्थन अभावका कारण कला क्षेत्रले पाउनुपर्ने पहिचान अझ सुदृढ हुन नसकेको अवस्था देखिएको छ।

नेपाल ललितकला प्रज्ञा–प्रतिष्ठानका कुलपति नारदमणि हार्तम्छालीले समाजको 'सफ्ट पावर'का रूपमा कलाकारहरूको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको बताउँदै ललितकलामार्फत सामाजिक रूपान्तरणलाई सशक्त बनाउनुपर्ने धारणा राख्नुभयो। उपकुलपति तथा बागमती प्रदेश समन्वय समिति संयोजक लालकाजी लामाले स्थानीय तह र भूगोलसँग जोडिएर कलाको विकासमा प्रतिष्ठानले काम गरिरहेको जानकारी दिनुभयो। सदस्यसचिव देवेन्द्रकुमार काफ्ले 'थुम्केली'ले वर्तमान पुस्ता नै आगामी ललितकला इतिहास निर्माण गर्ने शक्ति भएको उल्लेख गर्नुभयो।

प्रदर्शनीमा परम्परागत तथा समसामयिक चित्रकला, मूर्तिकला, शिल्प–हस्तकला, वास्तुकला, लोककला तथा बहुआयामिक सिर्जनात्मक विधाका २३० भन्दा बढी कलाकृति राखिएका छन्। बागमती प्रदेशका कलाकारका कृतिहरू अवलोकन गर्न दर्शकको उपस्थिति उल्लेख्य रहेको जनाइएको छ।

समारोहमा सिद्धिरत्न शाक्य, रामसुन्दर ख्याजु, सरिता चित्रकार, विश्वम्भर लामिछाने, सिन्धुली कला घर, वर्ल्ड आर्टलिङ्क र ई आर्टस् नेपाललाई सम्मान गरिएको थियो। प्रदर्शनीको क्युरेटिङ प्राज्ञसभा सदस्य सुन्दर सिंखवालको संयोजनमा सविना तामाङ र रजनी सिंखवालले गर्नुभएको हो।

नेपाल पर्यटन बोर्ड कला प्रवर्द्धक रहेको उक्त प्रदर्शनी फागुन १२ गतेसम्म सञ्चालन हुने आयोजकले जानकारी दिएको छ।

प्रेमको पर्व फागु...

बिस्तारै फागु 'होली' बन्यो । 'त्यसपछि गीत संगीतमा समेत होली शब्दले व्यापकता पायो,' दुवाल भन्छन् । त्यसैले हाल प्रचलनमा रहेका 'अबिरया होली...' जस्ता गीतहरु प्राचीन नभएको उनको दाबी छ ।

भन्छन्, 'उपत्यकामा हामीले कहिल्यै होली मनाएनौं । इतिहास हेर्ने हो भने किरातकाल देखि नै यहाँ फागु मनाउँदै आइएको छ ।'

फागुमा गीतको प्रयोगको महत्वबारे बोल्छन् दुवाल । किरात कालदेखि उत्सवका रुपमा मनाउँदै आएको फागु शासन र समयसँगै परिवर्तन हुँदै गयो । मल्ल राजाहरुले दरबारमा बाँसमा रङगिबिरङगी ध्वजा पताकाहरु सजाएर *चीर स्वायेगु* (चीर ठड्याउन) सुरु गरेका थिए । ९ वटा ताल, ९ वटा बाजा बजाएर नव रसमा नाचेर रमाइलो गरेर चीर ठड्याउने गरिन्थ्यो । फागुका लोक गीतहरु मल्ल कालदेखि प्रचलनमा आए । जुन नेवारहरुको पहिचानसमेत बन्यो । धैरै ताल सुरहरुमा मिथिला क्षेत्रबाट प्रभावित थिए ।

दुवाल दरबारमा चीर ठड्याउँदा बजाइएको लोक गीतकै लयमा बलि राजाको गीत गाउने इतिहास रहेको सुनाउँछन् ।

'बलिराजा के द्वार मचे फागु... (बलिराजाको दरबारमा फागु मच्यो)'

दुवाल बलिराजाको इतिहास किरातकालको भएको सुनाउँछन् । भन्छन्, 'बलि राजाको दरबारमा नै फागु मचेको भनेपछि हाम्रो सभ्यता कति पुरानो होला त । उसको नामको गीत फागुको स्वागतमा पहिला यही गीत नै गाउने गरिन्थ्यो । पछि यसमा होलिकाको सन्दर्भ जोडियो र होली भयो । सत्य युगको कथालाई द्वापर युगका कथाहरुले पछाडि पार्‍यो । फागु शब्दसँगै अहिले यी गीतहरु हराइसकेका छन् ।'

दुवाल फागु शब्दको चलनचल्ती घटे पनि उपत्यकाका नेवार वस्तीमा फागु शब्द नहराएको बताउँछन् ।

'यहाँका नेवार वस्तीहरुमा अहिले पनि फागु मनाइन्छ । फागुका भजन गाइन्छ । तर त्यसको स्वरुप र शब्दहरुमा मात्रै परिवर्तन आएको छ,' उनी भन्छन् ।

•••

यस पटक पनि वसन्त पञ्चमीदेखि नै उपत्यकामा फागुका गीत संगीतहरु गुञ्जिरहेका छन् । पुराना लय र गीतहरुमा नयाँनयाँ कुराहरु थपिएका छन् । नयाँ शब्द रचिएका छन् । नयाँ ताल सुरहरु बनेका छन् । इतिहास बन्दै जाने क्रममा रसरागका भावहरु पनि गीतसंगीतमा बढ्दै गए । अनि त्यसैलाई मानिसहरुले अंगाल्दै सिर्जे यस्ता प्रेम गीतहरु ।

'अबिर इला लख: छवाका फागु पुन्हीया होली म्हितेवा (अबिर दलेर, पानी छ्यापेर फागु पुर्णिमाको दिन होली खेल्न आउ)'

आजसम्म पनि दाफाहरुमा यस्तै प्रेम गीतहरु गुञ्जिरहेका छन् । भागवतीय परम्परामा अनुसार यी गीतहरुमा प्रेमविनयका कुराहरु आएको दुवाल बताउँछन् । त्यसमा गीत संगीतका माध्यमबाट विभिन्न किसिमले प्रेम अभिव्यक्त गरिन्छ ।

तर, उनी फागुमा गाइने यस्ता गीतहरुलाई मनोरञ्जनका लागि मात्रै नभएको बताउँछन् । यी गीतहरुको सम्बन्ध आत्मासँगै सम्बन्धित रहेको उनको तर्क छ ।

भन्छन्, 'अहिलेका गीतहरु युवायुवतीको प्रेम विनयको कुराहरुमा मात्रै सीमित छन् । चर्चामा आएका गीतहरु रमाइलोका लागि बनाइएका हुन् जसको फागुसँग सम्बन्ध छैन । फागुमा हाम्रो जीवनमा शिक्षा, विकास, जनजीवन र व्यवस्थापनको कुरा पर्छ ।'

उनका अनुसार पहिला फागुमा गाइने लोक गीतहरुमा ताल सुरु राग भावहरु मिलेका हुन्थे । नवरस मै गीतसंगीत गुञ्जिन्थ्यो । अहिलेका गीतहरु क्षणिक रमाइलोको लागि मात्रै प्रस्तुत भएकाले फागुलाई विकृतीका रुपमा व्याख्या गर्न समेत थालिएको छ ।

'पहिला फागु भनेको रंगको पर्व थियो । अबिरको उत्सव थियो । मानिसहरु विभिन्न रङले सजिन्थे । अहिले मानिसहरु नचाहिँदो रङहरु अनुहारमा पोतेर अनावश्यक रुपमा हिँडेको समेत देखिन्छ । यसले इतिहास लेखनमा कस्तो सन्देश जान्छ?', उनी प्रश्न गर्छन् ।

पहिला फागु खेल्ने गुठी हुन्थ्यो । गुठीमा आ-आफ्ना टोलका साथीभाइहरु सम्मेलित हुन्थे । आयस्ताबाट आउने रकमले पूजा गरेर गुठीका सदस्यबीच फागु खेलिन्थ्यो । प्रत्येक दाफाहरुमा 'क्वयने पूजा' गरिन्थ्यो । पछि सरकारले गुठीका जग्गाहरु लिएपछि आयस्ता आउन छाड्यो र फागुका गुठीहरु बन्द भए । त्यहाँ गाइने गीत संगीत बन्द भए । गुठीबाहेक आफूखुशी फागुमा रमाउने पनि हुन्थे । उनीहरु सबैजना सम्मिलित भएर रमाइलो गर्थे । फागुमा जीवनको अभ्युदय हुन्थ्यो ।

नयाँ शब्दमा भए पनि फागुका लोकभाकाहरु उपत्यकामा जिवित नै छन् । ती धुनहरुले बिहान बेलुकी नेवार वस्तीहरु गुञ्जयमान भएकै छन् । वृद्धवृद्धाहरु दाफामा अबिरकै भाका हाल्दैछन् । शब्द बुझे पनि नबुझे पनि युवायुवतीहरु 'होली हे...' भन्दै फागुको रसमा झुमेकै छन् । तर, यही नयाँपनले मौलिकता गुम्ने खतरा पनि उत्तिकै छ ।

दुवाल भन्छन्, 'त्यो बेला निर्माण गरिएका गीत संगीतहरुले प्रेमसँगमात्रै नभएर उपत्यकाको जीवनशैली र दर्शन व्यक्त गर्थ्यो । तर, आधुनिकता सँगै ती गीतसंगीतहरुमा धैरै विकृति देखेका छन् । संस्कार बुझाउने गीतलाई विकृत नबनाइ फागु खेलौं ।'

दोलखाको सांस्कृतिक तथा मुद्रा संग्रहालय भीमेश्वर नगरपालिकालाई हस्तान्तरण

दोलखा। बागमती प्रदेश सरकारले करिब ३ करोड २२ लाख रुपैयाँ लागतमा निर्माण गरेको सांस्कृतिक सम्पदा तथा मुद्रा संग्रहालय भीमेश्वर नगरपालिकालाई हस्तान्तरण गरेको छ। हस्तान्तरण समारोहमा बागमती प्रदेशका संस्कृति तथा पर्यटनमन्त्री सुरेश श्रेष्ठले उक्त संग्रहालयलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्दै प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यका रूपमा विकास गर्न आग्रह गर्नुभएको हो।

मन्त्री श्रेष्ठले संग्रहालय निर्माणपछि दुई वर्षसम्म प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन हुन नसकेको उल्लेख गर्दै अब स्थानीय तहको जिम्मेवारीमा आएपछि यसको व्यवस्थापन र प्रवर्द्धन प्रभावकारी हुने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो। उहाँले ऐतिहासिक सामग्रीको संरक्षणका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन तथा दीर्घकालीन व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्ने धारणा राख्नुभयो।

मन्त्री श्रेष्ठका अनुसार संग्रहालयबाट प्राप्त आम्दानीमध्ये ३० प्रतिशत प्रदेश सरकार र ७० प्रतिशत स्थानीय तहलाई जाने व्यवस्था गरिएको छ। उक्त संग्रहालयमार्फत वि.सं. १६४८ देखि १६६२ (ई.सं. १५९१–१६०५) बीच राजा जयन्द्र सिंह देवले सञ्चालन गरेका चाँदीका सिक्काको ऐतिहासिक महत्त्व संरक्षण गर्ने लक्ष्य राखिएको छ। यस कार्यमा इन्जिनियर आत्मा कृष्ण श्रेष्ठको विशेष योगदान रहेको जनाइएको छ।

कार्यक्रममा बागमती प्रदेशका सचिव दीपेन्द्र सुवेदीले संग्रहालयलाई हेरिटेज पर्यटनको महत्वपूर्ण गन्तव्यका रूपमा विकास गर्नुपर्ने बताउनुभयो। उहाँले प्राकृतिक, सांस्कृतिक, साहसिक तथा सम्पदा पर्यटनका चार प्रमुख आधारमार्फत दोलखालाई आकर्षक गन्तव्य बनाउन सकिने धारणा राख्नुभयो।

भीमेश्वर नगरपालिकाका प्रमुख इश्वर नारायण मानन्धरले संग्रहालय हस्तान्तरणसँगै यसको प्रभावकारी सञ्चालनको दायित्व स्थानीय तहमा आएको उल्लेख गर्दै कानुनी जटिलता र स्रोत–साधनको अभावका कारण विकासमा चुनौती देखिएको बताउनुभयो। उहाँले कानुनी संरचनामा सुधार तथा स्रोत परिचालनमा सहजता आवश्यक रहेको धारणा राख्नुभयो।

उपप्रमुख कमला बस्नेतले स्थानीय समुदायको सक्रिय सहभागिता बिना सम्पदाको संरक्षण सम्भव नहुने बताउँदै संग्रहालयप्रति नागरिकको चासो र अपनत्व बढाउनुपर्ने आवश्यकता औंल्याउनुभयो। वडा अध्यक्ष स्टालिन श्रेष्ठले लामो समयदेखि पहुँच र सरसफाइसम्बन्धी समस्या समाधान भई संग्रहालय सञ्चालनमा आएकोप्रति खुशी व्यक्त गर्नुभयो।

प्रदेश सरकारका अधिकारीहरूको पहलमा हालै सरसफाइ तथा व्यवस्थापन कार्य सम्पन्न भई संग्रहालय सञ्चालनमा आएको जनाइएको छ। संग्रहालय सञ्चालनसँगै दोलखाको ऐतिहासिक तथा पुरातात्त्विक पहिचान थप सुदृढ हुने तथा स्थानीय पर्यटन र अर्थतन्त्रमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने अपेक्षा गरिएको छ।

चालु आर्थिक वर्षमा बागमती प्रदेश सरकारले दोलखा जिल्लामा करिब ४० करोड रुपैयाँ लगानी गरेको उल्लेख गर्दै यसले स्थानीय गौरव, पहिचान र आर्थिक सम्भावनालाई थप उचाइमा पुर्‍याउने विश्वास व्यक्त गरिएको छ।

प्रधानमन्त्रीसँग बागमती प्रदेशले माग्यो संवैधानिक अधिकार

हेटौंडा। बागमती प्रदेश सरकारले संविधान प्रदत्त आफ्नो अधिकार प्रदान गर्न प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाह (बालेन)सँग माग गरेको छ।

प्रदेशसभाको १७औं अधिवेशनको बसेको पहिलो बैठकलाई मंगलबार सम्बोधन गर्दै मुख्मन्त्री इन्द्रबहादुर बानियाँले प्रदेश सरकारको संविधान प्रदत्त अधिकार माग गरेका हुन्।

निर्वाचनको बेला जनकपुरबाट प्रधानमन्त्री शाहले 'काठमाडौं अधिकार माग्न धाइरहनु पर्दैन, पशुपतिनाथको दर्शन गर्न मात्रै जाने' भनेको स्मरण गर्दै मुख्यमन्त्री बानियाँले प्रदेशलाई संविधानले दिएका सबै अधिकार दिन अनुरोध गरे।

'प्रदेशलाई संविधानले दिएको अधिकारहरु हामीले लोकतान्त्रिक दलहरु कांग्रेस, एमाले र माओवादीले सरकार चालाउँदा हारगुहार गर्दा पनि नआएको अब यो जनताको सरकार, संघीयताप्रति प्रतिबद्ध सरकारबाट हामीले चुनाव अगाडि त्यहि सुनेका थियौं, त्यही बुझेका थियौं, त्यही आधारले त्यो अधिकार प्रदेशमा आउँछ भन्ने हामीलाई विश्वास छ,' बानियाँले भने, 'हाम्रो अधिकार यथाशीघ्र, फाष्ट ट्रयाकमा जसरी अहिले एक्सन भइरहेको छ।'

बानियाँले संघीय सरकारबाट खटिने प्रमुख सचिव र सचिवहरुको कार्यसम्पादन र अस्वाभाविक फेरबदलप्रति असन्तुष्टि पनि व्यक्त गरेका छन्। समयावधि नपुग्दै कर्मचारीको फेरबदलले काम गर्नुपर्ने बेला जहिल्यै अप्ठेरो भएको उनको गुनासो छ।

प्रमुख सचिव प्रदेशमा आएपछि कम्तिमा पनि दुई वर्षसम्म नचल्ने गरी पठाउनुपर्ने उनले बताए। 'प्रधानमन्त्री ज्यू मेयर हुँदा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको कारण काम गर्न नसकेको सुनेका थियौं। त्यो हाम्रो पनि बिडम्बना उहाँले बुझेर काम गर्नुहुन्छ भन्ने विश्वास छ,' मुख्यमन्त्री बानियाँले भने।

आफू मुख्यमन्त्री भएको ८ महिना भित्र ४ महिना नबित्दै एउटा प्रमुख सचिव फेरिएको र अब अर्को प्रमुख सचिव पनि कुन बेला हिंड्ने भन्ने थाहा नभएको बताए। मन्त्रालयका सचिवहरु पनि कुनबेला हिंड्छन् भन्नेबारे मन्त्रीहरुले थाहा नपाउने समस्या सातवटै प्रदेशको भएको उनको भनाइ छ। प्रमुख सचिव र सचिवहरु फेरबदल गर्दा मुख्यमन्त्रीसँग सल्लाह गर्न संघ सरकारसँग बानियाँले अनुरोध गरे।

यसैगरी, मुख्यमन्त्री बानियाँले बागमती प्रदेश भ्रष्टाचारमुक्त, सुशासनयुक्त, पारदर्शी, जवाफदेही र जिम्मेवार सरकार भएर जनताप्रति उत्तरदायी बन्दै काम गरिरहेको बताए। उनले नागरिकको अपेक्षा अनुसार काम गर्न संघ सरकारसँग सहकार्य गरेर प्रदेश सरकार अगाडि बढ्न चाहेको बताए।

जनजाति महासङ्घको तीन वर्षे कार्ययोजना सार्वजनिक

काठमाडौँ । नेपाल आदिवासी जनजाति महासङ्घ (नेफिन)को नवनिर्वाचित कार्यसमितिले ३९ बुँदे तीन वर्षे कार्यकालमा सम्पन्न गर्ने कार्ययोजना सार्वजनिक गरेको छ ।

नेफिन सङ्घीय परिषद सचिवालय काठमाडौँमा आज पत्रकार सम्मेलन गर्दै नेफिनले सो कार्ययोजना सार्वजनिक गरेको हो । नेफिनका नवनिर्वाचित अध्यक्ष निमा लामा ह्योल्मोले आफ्नो तीन वर्षे कार्यकालमा महासङ्घको आफ्नै कार्यालय भवन निर्माण गरिसक्ने प्रतिबद्धता जनाउनुभयो । महासङ्घले यसअघिको कार्य समिति गेल्जे लामा शेर्पा नेतृत्वको समितिले भवनका लागि ९ आना जग्गा ललितपुरमा खरिद गरिसकेको छ ।

त्यस्तै, अध्यक्ष ह्योल्मोका अनुसार तीन वर्षे कार्यकालमा आदिवासी जनजाति मन्त्रालय गठनमा सरकारसँग पहल गर्ने, पहिचानको आधारमा प्रदेश नामकरण गराउने, सात प्रदेशलाई विस्तार गरी ११ बनाउन पहल गर्ने, संविधानमा सुनिश्चित गरिएका आदिवासीको स्वायत्त क्षेत्र, संरक्षित र विशेष क्षेत्र निर्धारण गराउने, भाषा आयोगले सिफारिस गरेको प्रदेशमा मातृभाषालाई सरकारी कामकाजी भाषाको रूपमा प्रयोगमा ल्याउने, जनसङ्ख्याको आधारमा समानुपातिक प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गराउने रहेको छ ।

त्यस्तै, आदिवासीको प्रथाजाति कानुन निर्माणमा पहल गर्ने, आदिवासीको थातथलोलाई क्लस्टर अनुसारको विकास गर्ने गराउने, आदिवासी थलोलाई धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्र बनाउने, आदिवासी जनजाति सङ्घ संस्थाको सशक्तीकरणका लागि अभियान चलाउने, पहिचानको मुद्दा सम्बोधन गराउन सडक र सदनमा अभियान चलाउने, आदिवासी जनजाति आयोग, थारू आयोग, आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठानको आर्थिक क्षमता र दायरा फराकिलो गर्न संस्थागत पहल गर्ने आदि रहेका छन् ।

पत्रकार सम्मेलनमा महासङ्घका महासचिव विमल सारु मगरले सदियौँदेखि राज्यबाट हेपिएका, चेपिएका, आदिवासी जनजाति, बालबालिका, भाषिक विभेदमा परेकाहरूसँग सरकारले क्षमा याचना माग्नुपर्ने बताउनुभयो । सरकारले दलित समुदायसँग विभेद गरेकै कारण क्षमा मागेजस्तो अन्य समुदायसँग पनि सोही अनुसार क्षमा याचना गर्नुपर्ने उहाँको माग छ ।

सोही अनुसार आदिवासी जनजाति जेनजी समूहले उठाएका माग सम्बोधन गराउनमा सहयोग गर्ने, आदिवासी जनजातिको मौलिक ज्ञान, सीप, कला, संस्कृतिमा आधारित उद्यम, पर्यटन, कृषि तथा उद्योग विकास गरी आय आर्जनसँग जोड्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, आत्मनिर्णयको अधिकार प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने वातावरण बनाउने, परम्परागत उपचार विधि, स्वास्थ्य ज्ञानको संरक्षण र मान्यता दिलाउन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने महासङ्घको योजना रहेको महासचिव सारु मगरले बताउनुभयो ।

उहाँका अनुसार आदिवासी अधिकार सम्बोधनका लागि ज्यानको आहुति दिने सुकदेव गुरुङ, पदम लिम्बू लगायतलाई सहिद घोषणा गर्न माग महासङ्घले गरेको छ ।

महासङ्घको चैत ५ देखि ७ गतेसम्म काठमाडौँमा सम्पन्न भएको ११ औं महाधिवेशनले २१ सदस्यीय नयाँ कार्य समिति चयन गरिसकेको छ । वि.सं. २०४७ सालमा स्थापना भएको महासङ्घमा अहिलेसम्म १० जनाले नेतृत्व गरिसक्नुभएको छ ।

प्रदेशभर २४ किलोमिटर सडक कालोपत्रे

हेटौँडा । बागमती प्रदेशको भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयले चालु आर्थिक वर्षको चैत अन्तिमसम्म प्रदेशभर २४.८७ किलोमिटर सडक कालोपत्रे गरेको जनाएको छ ।

सो अवधिमा १९.०२ किलोमिटर सडक ढलान तथा १८.२१ किलोमिटर सडकमा ग्राभेल कार्य सम्पन्न गरिएको मन्त्रालयले सार्वजनिक गरेको तथ्याङ्कमा उल्लेख छ । साथै १२ वटा नयाँ सडक पुल निर्माण सम्पन्न भएका छन् ।

आवासतर्फ सीमान्तकृत समुदाय लक्षित कार्यक्रम अन्तर्गत उल्लेखनीय प्रगति भएको मन्त्रालयले जनाएको छ । चेपाङ, वनकरिया, माझी तथा बोटे समुदायका लागि एकीकृत बस्ती विकास कार्यक्रममार्फत २५ वटा आवास निर्माण सम्पन्न भएका छन् ।

यस्तै, खरको छानो उन्मूलन कार्यक्रम अन्तर्गत ३५ वटा, जनता आवास कार्यक्रममार्फत ६० वटा घर तथा १५ वटा सामुदायिक भवन निर्माण सम्पन्न भएको भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्री डा. दिनेशचन्द्र देवकोटाले जानकारी दिनुभयो ।

मन्त्री देवकोटाले मन्त्रालयले भौतिक निर्माणसँगै नीतिगत सुधार र सुशासनका क्षेत्रमा पनि

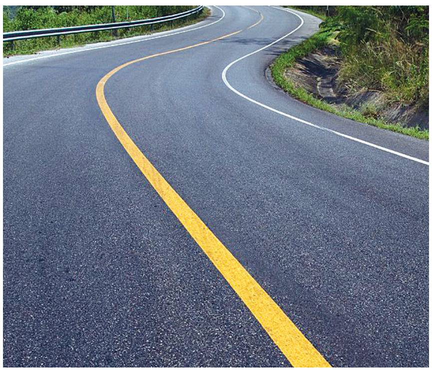

उल्लेखनीय उपलब्धि हासिल गरेको बताउनुभयो । उहाँले मन्त्रालयले पुरानो कार्यशैली परिवर्तन गर्दै दीर्घकालीन तथा परिणाममुखी काममा ध्यान केन्द्रित गरेको उल्लेख गर्नुभयो ।

मन्त्रालयले 'क्लाइमेट रेजिलेन्ट इन्फ्रास्ट्रक्चर प्लानिङ गाइडलाइन', 'फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि' र 'बागमती प्रदेश सहरी नीति २०८२' को मस्यौदा अन्तिम चरणमा पुर्‍याएको छ । साथै पुल्चोक इन्जिनियरिङ क्याम्पससँगको सहकार्यमा पहिरो–बायो इन्जिनियरिङ गाइडलाइन तयार पारिँदैछ भने सरकारी भवनहरूको तथ्याङ्क व्यवस्थापनका लागि 'भवन व्यवस्थापन सूचना प्रणाली' कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

लामो समयदेखि अलपत्र रहेका ४३ वटा रुग्ण आयोजनामध्ये ३४ वटा आयोजना पुनः सुचारु गरिएको मन्त्रालयले जनाएको छ । वर्षायाममा सडक अवरोध हटाउन 'द्रुत प्रतिकार्य टोली' परिचालन गरी हेटौँडा–काठमाडौँ जोड्ने छोटो मार्गहरू २४ घण्टाभित्र सञ्चालनमा ल्याइएको पनि मन्त्रालयले दाबी गरेको छ ।

मन्त्री देवकोटाले विकासलाई समावेशी र समन्यायिक बनाउने लक्ष्यसहित प्रत्येक जिल्ला र निर्वाचन क्षेत्रलाई केन्द्रमा राखेर योजना अघि बढाइने बताउनुभयो । उहाँले मानव विकास सूचकाङ्कमा पछाडि परेका पालिकाहरूका लागि विशेष सडक सञ्जाल कार्यविधि कार्यान्वयनमा ल्याइएको जानकारी दिनुभयो ।

मन्त्रालयले बागमती प्रदेशको प्रशासनिक भवन निर्माणका लागि जग्गा सुनिश्चित गरिसकेको जनाएको छ भने 'शिव सर्किट प्रोजेक्ट' अन्तर्गत सिन्धुलीको दुम्जा–कुशेश्वर क्षेत्रमा पाइलट परियोजनाको डिपीआर अन्तिम चरणमा पुगेको जानकारी दिएको छ ।

प्रदेशका १३ वटै जिल्लालाई 'एक जिल्ला एक स्वस्थ सहर' घोषणा गर्ने तयारी

हेटौँडा । बागमती प्रदेशको एक मात्र उपमहानगरपालिका हेटौँडा उपमहानगरपालिका स्वस्थ सहर बन्ने भएको छ। बागमती प्रदेश स्वास्थ्य मन्त्रालयले प्रदेशका १३ वटै जिल्लालाई 'एक जिल्ला एक स्वस्थ सहर' घोषणा गर्ने तयारी अनुसार प्रदेशको राजधानी समेत रहेको हेटौँडालाई स्वस्थ सहर बनाउने कार्यको थालनी गरिएको हो।

'एक जिल्ला एक स्वस्थ सहर' कार्यक्रम अन्तर्गत हेटौँडा उपमहानगरपालिका स्तरीय समिति बैठक तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम मङ्गलवार हेटौँडामा आयोजना गरिएको छ। जनस्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुर र हेटौँडा उपमहानगरपालिकाको संयुक्त आयोजनामा भएको अभिमुखीकरण कार्यक्रममा जनस्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, जनस्वास्थ्य कार्यालयका अन्य कर्मचारीसहित हेटौँडा उपमहानगरपालिका प्रमुख, वडाध्यक्षहरु, कार्यपालिका सदस्य एवम् कर्मचारीहरुलाई स्वस्थ, सुरक्षित र दिगो सहर निर्माणका लागि आवश्यक कार्ययोजना तयार गर्ने विषयमा छलफल तथा अभिमुखीकरणसमेत प्रदान गरिएको थियो।

कार्यक्रममा हेटौँडा उपमहानगरपालिकाका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख सुर्य प्रसाद तिवारी र जनस्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुरका प्रमुख किरण श्रेष्ठले जिल्लाको स्वास्थ्य क्षेत्रको अवस्था र विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन बागमती प्रदेशका अधिकृत हरि भुसालले स्वस्थ सहर निर्माणका लागि आवश्यक कार्ययोजना बारेमा प्रस्तुतीकरण दिनुभएको थियो। प्रदेशका प्रत्येक जिल्लामा स्वास्थ्यमैत्री वातावरण निर्माण गर्ने, स्वास्थ्यका अत्यावश्यक पूर्वाधार पुऱ्याउने, जिल्लाका नागरिकको स्वास्थ्य, सरसफाइ तथा जीवनस्तर अभिवृद्धि गर्ने, सहज स्वास्थ्य सेवाको पहुँच पुऱ्याउने गरी 'एक जिल्ला एक स्वस्थ सहर' निर्माण अभियानलाई अगाडि बढाइएको छ।

काठमाडौँको चन्द्रागिरी नगरपालिका, सिन्धुपाल्चोकको मेलम्ची नगरपालिका र मकवानपुरको हेटौँडा उपमहानगरपालिकामा 'एक जिल्ला एक स्वस्थ सहर' कार्यक्रम सुरु भएको छ। साथै रसुवाको गोसाईकुण्डमा स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम सुरु भएको स्वास्थ्य मन्त्रालयले जनाएको छ । यसअघि काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको धुलिखेल नगरपालिका नेपालको पहिलो 'स्वस्थ सहर' घोषित भइसकेको छ। विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन (डब्लुएचओ) ले धुलिखेललाई एसियाको दोस्रो स्तर र नेपालको पहिलो स्वस्थ सहरका रूपमा घोषणा गरेको थियो।

सन् २०१६ मा चिनको संघाई भन्ने सहरमा भएको स्वस्थ सहर सम्बन्धि भएको मेयर सम्मेलन पश्चात दिगो विकासका लागि मेयरहरुनै वास्तविक परिवर्तन ल्याउने शक्ति हुन भन्ने प्रतिवद्धतासहित स्वस्थ सहरको अवधारणा अगाडि आएको थियो।

मानिसको स्वास्थ्यलाई स्वस्थ बनाउन स्वास्थ्य क्षेत्रको योगदान २० प्रतिशत मात्रै हुन्छ भने बाँकी ८० प्रतिशत अन्य क्षेत्रहरु खानपान, घरायसी वातावरण, पर्यावरण, शिक्षा, रोजगारी र आर्थिक अवस्थाको प्रभाव रहने गरेको विश्व स्वास्थ्य संगठन प्रदेश अधिकृत भुसालको भनाई छ। प्रदेशमा करिव ७० प्रतिशत मानिस सहरमा बसोबास गर्दै आउनुभएको छ भने पछिल्लो समय नसर्ने रोग पनि बढ्दै गएको तथ्याङ्क उहाँले प्रस्तुत गर्नुभयो।

देवघाटधाममा श्री शङ्कराचार्य आश्रम भवनको शिलान्यास

देवघाटधाम। पवित्र धार्मिक तथा आध्यात्मिक स्थल देवघाटधाममा श्री शङ्कराचार्य आश्रम भवनको शिलान्यास कार्यक्रम भव्य तथा गरिमामय रूपमा सम्पन्न भएको छ।

धर्म, संस्कृति तथा आध्यात्मिक चेतनाको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले निर्माण हुन लागेको उक्त आश्रम भवनको शिलान्यास विशेष धार्मिक अनुष्ठानसहित सम्पन्न गरिएको हो। बागमती प्रदेशका संस्कृति तथा पर्यटनमन्त्री सुरेश श्रेष्ठले भवनको शिलान्यास गर्नुभएको हो। कार्यक्रममा मन्त्रालयका सचिव दीपेन्द्र सुवेदीसहित विभिन्न गुरु तथा साधुसन्तहरूको उल्लेखनीय उपस्थिति रहेको थियो।

कार्यक्रममा वक्ताहरूले देवघाटधामको धार्मिक तथा सांस्कृतिक महत्वलाई उजागर गर्दै आश्रम निर्माणले यस क्षेत्रलाई थप सुदृढ आध्यात्मिक केन्द्रका रूपमा विकास गर्न महत्वपूर्ण योगदान पुग्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो। उक्त अवसरमा श्रद्धालुहरूको उल्लेखनीय सहभागिताले कार्यक्रमलाई अझ भव्य बनाएको थियो। आश्रम निर्माणले धार्मिक पर्यटन प्रवर्द्धनका साथै स्थानीय विकास र आर्थिक गतिविधिमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने अपेक्षा गरिएको छ।

नयाँ शैक्षिक सत्रअगावै पाठ्यपुस्तक वितरण

चितवन । समयमा पाठ्यपुस्तक नपाउने अवस्थाको अन्त्य गर्दै जनक शिक्षा सामग्री केन्द्र लिमिटेड बागमती प्रादेशिक कार्यालय भरतपुरले नयाँ शैक्षिक सत्रअगावै पाठ्यपुस्तक पु¥याउने काम गरेको छ।

पछिल्ला केही वर्ष समयमा पाठ्यपुस्तक नपाउँदा विद्यार्थीको अध्ययन प्रभावित हुँदै आएकामा यो शैक्षिक सत्रअगावै प्रादेशिक कार्यालयले चैत १६ गतेदेखि सात जिल्लामा पाठ्यपुस्तक वितरण कार्य सुरु गरेको हो । नेपाल सरकारले जनक शिक्षा सामग्री केन्द्र लिमिटेड बागमती प्रादेशिक कार्यालय भरतपुरका प्रमुख धनबहादुर केसीले सूचीकृत स्टेसनरी पसलमार्फत विद्यार्थीसम्म पाठ्यपुस्तक पु¥याउने काम भएको जानकारी दिनुभयो।

"पुस्तक बिक्री गर्ने स्टेसनरी पसल विगतमा कार्यालयमा आएर सूचीकृत गर्नुपर्ने अवस्था थियो । त्यसलाई अन्त्य गरेर आवश्यक कागजपत्र इमेल तथा ह्वाटसएपमार्फत पठाएमा कार्यालयमा सूचीकृत गरिने व्यवस्था गरिएको छ," उहाँले भन्नुभयो, "भौतिक रूपमा कार्यालयमा आउनु पर्दैन। यसरी सूचीकृत भएका स्टेसनरी पसलमा हामीले माग अनुसारका पाठ्यपुस्तक पठाउँछौँ। पठाएको पाठ्यपुस्तक सम्बन्धित विद्यालयले विद्यार्थीसम्म पुगेको जानकारी वडा कार्यालयको पत्रमार्फत यस कार्यालयमा प्राप्त हुने व्यवस्था गरेका छौँ। यसरी प्राप्त भएपछि ढुवानीबापतको खर्च हामीले स्टेसनरी पसललाई उपलब्ध गराउँदै आएका छौँ।"

समयमा नछाप्ने, विद्यार्थीमाझ जान ढिलाइ हुने जस्ता विभिन्न समस्या अहिले नभएको उहाँले दाबी गर्नुभयो। अनलाइनमार्फत वितरणको प्रक्रिया गरेकाले झन्झट र समयमा ढिलासुस्ती जस्ता कार्य हटेर गएको कार्यालय प्रमुख केसीले बताउनुभयो।

कार्यालयका सूचना अधिकारी केदार विष्टले यस वर्ष कार्यालयमा २० करोड ५६ लाख ९५ हजार ४१० रुपियाँ बराबरको पुस्तक प्राप्त भएको जानकारी दिनुभयो। अहिले १५ लाख ३५ हजार थान पुस्तक कार्यालयमा रहेको छ । अहिलेसम्म कार्यालयले छ लाख छ हजार छ सय थान पुस्तक बिक्री गरिसकेको छ। जसबाट आठ करोड ३४ लाख ४८ हजार ८२६ रुपियाँ राजस्व सङ्कलन भएको विष्टले जानकारी दिनुभयो।

कार्यालयका अनुसार यस वर्ष १५ लाख ५४ हजार ८७७ थान पाठ्यपुस्तक बिक्री गर्ने लक्ष्य राखिएको छ। गत वर्ष कार्यालयले २० करोड ८९ लाख ८२ हजार ४१४ रुपियाँको पुस्तक बिक्री गरेको थियो। जनक शिक्षाले अहिले कक्षा ३ र कक्षा ५ देखि १२ कक्षासम्मको पुस्तक छाप्ने काम गर्दै आएको छ। १, २ र ४ कक्षाको निजी क्षेत्रले छाप्ने काम गरेको छ। कार्यालयले बारा, पर्सा, रौतहट, मकवानपुर, चितवन, पूर्वी नवलपरासी र दक्षिण तनहुँमा पाठ्यपुस्तक बिक्री गर्दै आएको छ। जनक शिक्षाको भरतपुरमा कार्यालय रहेकाले यहाँका स्टेसनरी पसलमा ढुवानी खर्च उपलब्ध गराउँदैन।

'ललितकलासम्बन्धी वैचारिक बहस आवश्यक'

काठमाडौँ। नेपाल ललितकला प्रज्ञा–प्रतिष्ठान र बागमती प्रदेश सरकारको संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालयको आयोजनामा 'बागमती प्रादेशिक ललितकला प्रदर्शनी/सम्मेलन २०८२' सम्पन्न भएको छ।

प्रतिष्ठानका कुलपति नारदमणि हार्तम्छाली ले कार्यक्रम उद्घाटन गर्दै प्रादेशिक प्रदर्शनीमार्फत सहभागिता, प्रचारप्रसार तथा नीतिनिर्माण तहमा पहुँच विस्तार भएको बताउनुभयो। उहाँले ललितकलासम्बन्धी वैचारिक बहस आवश्यक रहेको धारणा राख्दै सम्मेलनमा उठेका जिज्ञासा र प्रश्नहरूलाई अनुसन्धान, विश्लेषण तथा अभिलेखीकरण गरी भावी कार्ययोजना निर्माण गरिने बताउनुभयो।

प्रतिष्ठानका उपकुलपति एवं बागमती प्रदेश समन्वय समिति संयोजक लालकाजी लामा ले ललितकला क्षेत्रका नीतिगत, संरचनागत तथा कार्यक्रमगत विषयमा छलफल गर्न सम्मेलन आयोजना गरिएको उल्लेख गर्नुभयो । उहाँले यसले ललितकला क्षेत्रको समग्र उत्थान, विकास र उन्नयनका लागि मार्गनिर्देशन गर्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो।

प्रतिष्ठानका सदस्यसचिव देवेन्द्रकुमार काफ्ले 'थुम्केली'ले कलाकार स्रष्टा मात्र नभई द्रष्टासमेत भएको उल्लेख गर्दै कलाकारलाई 'मोरल ल मेकर'का रूपमा व्याख्या गर्नुभयो। उहाँले कलाकारलाई सभ्यता र संस्कृतिको संवाहकका रूपमा प्रस्तुत गर्दै कलाको पुनर्जागरण अभियानमा सबै सरोकारवालालाई जोडिन आग्रह गर्नुभयो।

बागमती प्रदेश पर्यटन कार्यालय काठमाडौँका प्रमुख पवनकुमार पोखरेल ले अन्तर्क्रिया कार्यक्रममा उठेका प्रश्नहरूको जवाफ दिँदै कलाले देशको पहिचान जोगाउने कार्य गरिरहेको बताउनुभयो । उहाँले कला क्षेत्रको प्रवर्द्धनमा प्रदेश सरकार र प्रतिष्ठानबीच आगामी दिनमा पनि सहकार्य रहने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो।

कार्यक्रममा सदस्यसचिव काफ्लेले 'ललितकला र यसको महत्व', डा. यामप्रसाद शर्मा ले बागमती प्रादेशिक ललितकला प्रदर्शनीसम्बन्धी प्रस्तुति तथा अजय शर्मा ले 'कलामा एआई : सङ्कट कि अवसर' विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो।

अन्तर–प्रदेश सिकाइ आदान–प्रदान कार्यक्रमअन्तर्गत आयोजित कार्यक्रममा लुम्बिनी प्रदेशका मुख्यमन्त्री, उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्री, प्रदेश सचिवहरू तथा बागमती प्रदेशका संस्कृति तथा पर्यटनमन्त्री सुरेश श्रेष्ठसहित सहभागी सरोकारवाला व्यक्तित्वहरू सामूहिक तस्बिरमा। कार्यक्रममा सचिव दीपेन्द्र सुवेदी, महाशाखा प्रमुख होमनाथ रिजाल, पर्यटन कार्यालय काठमाडौंका प्रमुख पवन पोखरेल, पर्यटन विकास आयोजना हेटौँडाका प्रमुख रोशन श्रीवास्तव, योजना शाखा प्रमुख अषेश खड्का, निजी सचिव दीपकराज मिश्र, रचना पौडेललगायतको उपस्थिति रहेको थियो।

सिन्धुलीको फिक्कलमा १० शय्याको आधारभूत अस्पताल सञ्चालनमा

सिन्धुलीमाढी । सिन्धुली जिल्लाको फिक्कल गाउँपालिका–३, चनौटेमा आइतबारदेखि औपचारिक रूपमा १० शय्याको आधारभूत अस्पताल सञ्चालनमा आएको छ।

'एक स्थानीय तह, एक आधारभूत अस्पताल' भन्ने सरकारी नीतिअनुसार यो अस्पताल सञ्चालनमा आएको हो । सिन्धुली जिल्लाका नौ वटा स्थानीय तहमध्ये दुधौली नगरपालिका, तीनपाटन गाउँपालिका र गोलन्जोर गाउँपालिकाले पनि आधारभूत अस्पताल सञ्चालनमा ल्याएका छन्।

फिक्कल गाउँपालिका अध्यक्ष पार्वती सुनुवारका अनुसार आइतबार एक समारोहबिच अस्पताल उद्घाटन गरी सेवा सुरु गरिएको हो । अस्पतालको उद्घाटन बागमती प्रदेशका स्वास्थ्य मन्त्री किरण थापा मगरले गर्नुभयो । सो अवसरमा अस्पताल भवन निर्माणका लागि जग्गा निःशुल्क उपलब्ध गराउने तुलसीबहादुर श्रेष्ठ, रुद्रबहादुर विक, पदमबहादुर कटुवाल र दिलबहादुर श्रेष्ठलाई सम्मानपत्र प्रदान गरी सम्मान गरिएको थियो।

उक्त वडामा सञ्चालित स्वास्थ्य चौकीलाई उन्नत गर्दै १० शय्याको आधारभूत अस्पतालमा रूपान्तरण गरिएको छ । गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या करिब २५ हजार भएकाले सरकारको मापदण्डअनुसार १० शय्याको अस्पताल स्थापना गरिएको हो। हाल अस्पतालमा दुई जना एमबिबिएस चिकित्सकको व्यवस्था छ र स्थानीयस्तरमै नागरिकलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान भइरहेको छ।

अध्यक्ष सुनुवारले भन्नुभयो, "दुई जना चिकित्सकसहित १७ जना जनशक्तिको व्यवस्था गरी स्वास्थ्य सेवा दिइरहेका छौं। भवन निर्माण पूरा भएपछि सेवा सुरु भएको करिब एक वर्ष भइसकेको छ । एक्स–रे, प्रसूति, स्वास्थ्य बीमाको प्रथम बिन्दु कार्यान्वयन लगायतका आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू सञ्चालनमा छन्।"

गाउँपालिकाका अनुसार अस्पताल भवन संघीय सरकारको १० करोड रुपैयाँ सहयोगमा २०७७ असारदेखि निर्माण सुरु भई एक वर्षअघि सम्पन्न भएको हो। भवन निर्माण गौरीमाई कन्ट्रक्सनले दुई वर्षभित्र सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखेर जिम्मा पाएको थियो, तर विभिन्न कारणले समयमै सकिन नसकेपछि पटक–पटक म्याद थप गरिएको थियो।

पूर्वी विकट क्षेत्रमा रहेको फिक्कलमा चिकित्सकसहितको अस्पताल नहुँदा स्थानीय बासिन्दा अन्यत्र उपचार खोज्न बाध्य हुँदै आएका थिए । नयाँ अस्पताल सञ्चालनमा आएपछि महाभारत क्षेत्रका बासिन्दाको स्वास्थ्य सेवामा महत्त्वपूर्ण उपलब्धि भएको बताइएको छ।

हाल सिन्धुली जिल्लामा कमलामाई नगरपालिकामा १०० शय्याको अस्पताल सञ्चालनमा रहेको छ भने बाँकी गाउँपालिकामा आधारभूत अस्पताल भवन निर्माण धमाधम जारी छ।

जिब्रो छेड्ने सुजनलाई बागमती सरकारले दियो २ लाख

भक्तपुर । बोडेमा जिब्रो छेड्ने तयारीमा रहेका सुजनबाग श्रेष्ठलाई बागमती प्रदेश सरकारले दुई लाख रुपैयाँ सहयोग प्रदान गरेको छ ।

चौथोपटक जिब्रो छेड्न लागेका श्रेष्ठलाई बागमती प्रदेशका संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्री सुरेश श्रेष्ठले बागमती प्रदेशका तर्फबाट नगद दुई लाख रुपैयाँसहित सम्मान गरेका छन् ।

जात्रामा जिब्रो छेड्ने व्यक्तिलाई मुख्यमन्त्री जोखिम संस्कृति संरक्षण तथा प्रवर्धन कार्यक्रम अन्तर्गत उक्त रकम सहित जिब्रो छेड्नेलाई सम्मान गरिएको संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्री श्रेष्ठले जानकारी दिए ।

गत वर्षको इन्द्रजात्रामा भएको जिब्रो छेड्ने जात्रामा पहिलोपटक वीरेन्द्रभक्त गजु श्रेष्ठलाई यो पुरस्कार प्रदान गरिको थियो ।

'जिब्रो छेड्ने परम्पराको निरन्तरताका लागि काम गर्ने व्यक्तिहरूको सङ्ख्या कम हुँदै गएको छ । निकट भविष्यमा यो जात्रा लोप हुन नदिन र ऐतिहासिक जात्रालाई लोपोन्मुख सांस्कृतिक सम्पदाको रूपमा संरक्षण गर्न वर्षमा २ पटक आयोजना हुने जात्रामा सहभागी भई जिब्रो छेडाउने व्यक्तिलाई प्रोत्साहन रकमको व्यवस्था भएको हो', उनले जानकारी दिए ।

मध्यपुर थिमीका दुई स्थानमा जिब्रो छेडाउने परम्परा छ। बोडेमा वैशाख २ गते जिब्रो छेडिन्छ भने थिमीको द्विगुटोलमा भाद्र शुक्ल चतुर्दशीमा जिब्रो छेडिन्छ। यो जात्राले देशमा रोग व्याधि नलाग्ने, बालीनाली सप्रिने र अनिकालजस्ता प्राकृतिक विपत्तिबाट जोगिने जनविश्वास छ ।

बागमती प्रदेश संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालयले श्रेष्ठलाई मध्यपुर थिमीको जिब्रो छेड्ने स्थान नजिक नै गएर सम्मान गरेको थियो ।

उनलाई सम्मान गर्ने कार्यक्रममा मध्यपुर थिमी नगरपालिकाका नगर प्रमुख सुरेन्द्र श्रेष्ठ, पर्यटन कार्यालय काठमाडौँका प्रमुख पवन पोखरेल, थिमी नगरपालिका वडा नम्बर ८ का वडाअध्यक्ष रमेश थापा श्रेष्ठ, लगायतका महानुभावहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

दुर्गालाल श्रेष्ठ

अतिरिक्त रस

काँडाको टुप्पोमै यौटा
थोपो टललल शीत
घन्किरहेभैँ आलापसहित
यौटा तननन गीत

चुच्चे टुप्पोमा पानीको
झीनो थोपो बस्
छ्वास्स किरणले छोयो मात्रै
झ्वाल्ल तप्कियो रस

प्रेमिल काँडा

कसरी होस् त्यो प्रेम कि जसले
काँडाको टुप्पै काटोस्
हुनु नै पर्ने यत्ति न हो बस्
काँडा प्रेमिल भै बाँचोस्

काँडालाई जब म अँगाल्छु
यत्ति नरम होस् काँडापन
घोचेको पनि जति म जानूँ
उत्ति रमाओस् मेरो मन !

'गन्तव्य मध्यपुर' कार्यक्रम शुभारम्भ, पर्यटन प्रवर्द्धनमा जोड

भक्तपुर । मध्यपुर थिमि नगरपालिकाको आयोजनामा "गन्तव्य मध्यपुर" कार्यक्रम भव्य रूपमा शुभारम्भ गरिएको छ । कार्यक्रमको उद्घाटन बागमती प्रदेशका संस्कृति तथा पर्यटनमन्त्री सुरेश श्रेष्ठको प्रमुख आतिथ्यतामा सम्पन्न भएको हो ।

कार्यक्रमअन्तर्गत श्री राज गणेश धिमे खल्को सहकार्यमा खुल्ला धिमे बाजा प्रतियोगिता तथा भक्तपुर घरेलु तथा साना उद्योग संघको सहकार्यमा स्थानीय घरेलु उत्पादन प्रदर्शनी र परिकार मेला आयोजना गरिएको छ । आयोजकका अनुसार यस्ता गतिविधिले स्थानीय संस्कृति र परम्परालाई संरक्षण गर्दै पर्यटन प्रवर्द्धनमा टेवा पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

यसै अवसरमा मध्यपुर थिमि नगरपालिका वडा नं. ४ शंखधरचोकस्थित थिमिको उकालो क्षेत्रमा स्थानीय उत्पादन बिक्री कक्षहरूको समेत शुभारम्भ गरिएको छ । ती बिक्री कक्षहरूले स्थानीय उत्पादनको प्रवर्द्धनसँगै आन्तरिक पर्यटन र स्थानीय आर्थिक गतिविधिमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने विश्वास लिइएको छ ।

कार्यक्रममा वक्ताहरूले स्थानीय कला, संस्कृति, परम्परा र उत्पादनलाई पर्यटनसँग जोडेर नयाँ गन्तव्यका रूपमा मध्यपुरलाई स्थापित गर्न सकिने धारणा राखेका थिए । "गन्तव्य मध्यपुर" अभियानमार्फत मध्यपुर थिमिलाई सांस्कृतिक तथा पर्यटनिक केन्द्रका रूपमा विकास गर्ने लक्ष्य लिइएको आयोजकले जनाएको छ ।

བག་མ་ཏི་ པྲ་དེས་
སཾས་ཀྲི་ཏི་ ཏ་ཐ་ པར་ཡ་ཏན་ མན་ཏྲ་ལ་ཡ།
ཧེ་ཊཽ་ཌཱ་ ནེ་པཱལ་
ཏ་མང་ གྱོཡི་ ལ་སུམ་ལ་ བུ་ལེ་ཊིན།
तामाङ भाषा त्रैमासिक बुलेटिन
दिङ २, क्योङबो ६, पृष्ठ ८, माघ–चैत २०८२, तापा–बेने २८६१, January–April 2026

फापारे ह्वाइला महत्व

यकिना अगाध

चु दुइरि ह्याङला समाजरि फापारे ह्वाइ स्यान्दो बिमा याङ्बा ह्वाइला स्हुगरि किन्बान मुला। जात्रामात्र, स्यान्दो ह्रापह्रुप, मेलापात, छे सिङ लामा ह्रोल्मा आरेसाइ देःबान कोबा चु ह्वाइला गाम्भिरर्यता ओते ल्हाना आरेबा म्राङ्बाकेन मुला । क्यालो थेन छेडछाडरि केन्द्रित ताबान निबा चु ह्वाइ फापार ह्राङ याङ्बा ताबा ङ्यान्दि फापारे बिबा हिन्ना बिबा जमात नोन ल्हेसिकेन निबा म्राङ्गुला । तामाङ ह्युल्बारि खाजिबाइ दुइरि आउदिन महत्व पिन्बा चु ह्वाइ दाते लेबा (हेय) दृष्टिसे च्याबान मुला ओसेम चुराङ्बा ह्वाइमि खाल्दामानसे कोला म्हाले बिबा मानसिकता छार्बाकेन मुला। सरसरति च्यामा चु ताम स्वभाविक म्राङ्साइ नोन देन्बा दोङरापला पृष्ठभुमि बिसाम फेबा मुला।

जाम्बुलिङ ठुङ्बा, जिवला फेल्गेबा थेन म्हि केबा जादुमय तोसोग्याम तिक्खुरि ताबा आहिन । चु ल्हानान ह्रेङ्बा प्रक्रियाग्याम दोबा ताम भुगर्भ थेन जिव बैज्ञानिकजुगुसे पाङ्बा मुला। ल्होलो धार्मिक दर्शनजुगुसे नोन ह्राङ्ला दृष्टिकोणसे ख्युप्दे दोना म्हिला फेल्गेबा ताङ्ला गतिदा दुइबारि म्हाइबा म्राङ्गुला। युङ्बा युगग्याम सामन्त युगदोना दोगामा म्हिजुगु मुल ब्लिग्याम फेजेक्खे आफेनि, ह्रुइ थान्बा छ्यारि (चरणमा) सुताइ दोजि। चुराङ लासि च्यामा मंगोलमुलरि मुबा याखारगि मुल गुङ्ला तामाङ ए गिक्खे हिन्ना। दातेला नेपालला ज्योमोलिङ (हिमाली) थेन याम्बु उपत्यका क्युरुरु ह्रेङ्बा दुइ थामा हेन्से ह्रुइ थेन स्वाँगेभाइ संस्कारला फेल्गेबा लासि तामाङला पुर्खासे स्यान्दो जात बिमा ह्राङ्दा फेबा ङोसेका स्होबाला लागि ह्राङ्लान समाज स्होजि। ह्राङ्लान नीति नियम, कानुन, संस्कार, रिमठिम, गोइलो, ह्रोल्मो स्होजि। पुर्खासे स्होपिन्बा चुनोन ङोसेबाला दाःनरि दाते तामाङ हिन्ना बिसि ङोसेखाम्बा मुला। तामाङदा ङोसेना लाबा गुङ्ला गिक्खे हिन्ना फापारे ह्वाइ।

ब्रिबा दोङरापला फेल्गेबा ताबा ल्हानान दुइ ताजिन्बा आरे। खाजिबा खाजिबा ग्यालसारि ब्रिबा दोङराप तिजि थेरि नोन ग्यालठिपा द्धन्द, ग्याल्सासत्ता पोबारि दोङराप ब्रिबाला दुइ केन्द्रित ताजि। चुला ङ्यान्दि जाम्बुलिङला ह्युलजुगुरि चिबा जात जातिजुगुला दोङराप ब्रिबा गेमि ल्हानान गाइबा लिच्छा तिजि । ह्याङ्ला ह्राङ्बा फेल्गोआजिन्बा थेन दसक सोम ङ्हाच्छादोना एकतन्त्रीय शासन डिछ्या मुबा चु ह्युलरि ग्यालठिपा दोङरापमि ठिक तोसोसे ताबारि आखाम्नि बिसाम जात जातिला बारे चर्को बहस रेबा ताङरि जेक्खे ल्होलो जात जाति, आदिवासि थेन जनजातिजुगुला दोङरापफिरि चासो

फापारे ह्वाइ तामाङ ह्वाइ स्हेङ्बा दोङरापलान खेःबा ह्वाइ तातोला। आमासत्ताला दुइरि ओम तामाङ जातिरि ह्रोल्ज्या स्हेङ्बा ङ्हाच्छा चु ह्वाइला परम्परा तिबा तातोला। हिन्बाम ०४७ ला प्रजातन्त्रला पुनस्थापना ङ्हाच्छादोना नोन नाम्सारिक्यार तामाङजुगु आमासत्ता दिमथेमेकि संरचना न्हाङरि नोन चलप ताबा मुबा।

दोबा म्राङ्गुला। तासाइ जात जातिला दोङराप म्हाइबारि वाङ्बा तिलाइ अभियन्ताजुगुसे द्धान्दात्मक भौतिकवादी दृष्टिकोण बिमा अतिवादि दृष्टिकोण थोबा ङ्यान्दि मनोगढन्ते थेन अतिरन्जित ब्याख्या लासि वातावरण नोने अन्यौलरि ताना लाबारि म्हाइचिमुला। चु तामरि ह्याङ सचेत तातोमुला। चुसे जात जातिला ङ्हाउला डुप्बा दोङरापदा सोना ल्हेना आहिन बोबा (ध्वंस) गेदा छार्ना लाला। तामाङ जातिला दोङरापफिरि सेम किन्बा अभियन्तजुगुरि नोन चुराङ्बान काक्ता मुला ओम थेनिकादे म्हि थेन ग्याल्सासत्ता फेल्गेबा प्रणलीदा गोनोन आगोना व्हा गोसाइ आगोबाह्राङ लासि ह्राङ्ताङ्बा व्याख्या लाचिबा मुला । ह्याङ्से जातिय दोङराप, संस्कार, रिमठिम थेन नीति नियमदा च्याबा दृष्टिकोणए चुनोन दाःनरि स्होतोला बिबा ङाइ म्हान्बा मुला। तिनिला नुर नोन ङाइ चुरिक्यार नोन केन्द्रित लाबा सेम मुला। तिलाइ दिन जेक्खे ङ्हाच्छा तेज योन्जनसे फापारे ह्वाइला छयोइ तेबारि तामाङ डाजाङला डिक्खेन इन्द्र घिसिङतेन ह्रुप ताबाला चिम । इन्द्रसे चु ह्वाइला सन्दर्भफिरि ङातेन काठुइ लास्ह्युजि। चु आउदिन दोङरापकि गोङ्गा तासेला ताम ङाइ ह्रोदा पाङ्जि। डिक्नालाबा जिम्मा थेसे याङ्बासे थेला पान्डुलिपि च्याबा मौका ङाइ नोन स्याप्जि। तासाइ थे ङाइ म्हान्बाह्राङबा गम्भिर दोङरापकि आरेमुबा । दाते बजाररि गोबाह्राङ्बान फापारह्राङ नोन याङ्बा फापारे पोप मुबा। ब्रिखेनतेन चुला फिरि साम्लो लाम्याङ्जि। थेसे नोन चुला दोङरापकि महत्वदा स्विकार तिबान खाबा रेला संस्करणरि परिमार्जन लासि बोर्सेला बाचा लालास्हिजि। चु आउदिन सकारात्मक तिलो हिन्ना। थे सच्याप ताबारि तिल्दा तयार ताजि बिसाम थे ह्राङ्नोन ल्हुइला ह्रेङ्बा दुइदोना जात्रामात्ररि घन्टा, दिन थेन सोमरेदोना ह्वाइ कोबा म्हि मुस्ह्युमुबा। थे दुइरि ह्वाइरि तिला तिला नुरजुगु ताबा लामुला बिबा ताम थेदा काठुइसे डान्ना लाजि।

फापारे ह्वाइ तामाङ ह्वाइ स्हेङ्बा दोङरापलान खेःबा ह्वाइ तातोला। आमासत्ताला दुइरि ओम तामाङ जातिरि ह्रोल्ज्या स्हेङ्बा ङ्हाच्छा चु ह्वाइला परम्परा तिबा तातोला। हिन्बाम ०४७ ला प्रजातन्त्रला पुनस्थापना ङ्हाच्छादोना नोन नाम्सारिक्यार तामाङजुगु आमासत्ता दिमथेमेकि संरचना न्हाङरि नोन चलप ताबा मुबा। चुसे लामा नेपालरि स्यान्दो जातजातिला क्योइबारि तामाङला आमासत्ताला ज्याबा ल्हानान लिच्छा ताबारि निला कि बिबा ङाला अनुमान मुला। ओसेमि तामाङ ग्योइ नोन कादे खेःबा हिन्ना, चुग्याम्से नोन चु ह्वाइला केबा दुइ अनुमान लाबारि खाम्ला। तामाङसे स्हेङ्बा डम्फु ह्रोल्माला प्रारम्भिक युगबिमा दाते बोलिचालीरि मुबा ग्योइ लिच्छा म्राङ्जि बिसाम सायद थेबिमा ङ्हाच्छा तामाङजुगु स्यान्दोन ग्योइ पाङ्बा लामुबा बिबा नोन प्रमाणित तासेला मुला। ताम्बा, बोन्बो थेन फापारेरि मुबा कादेह्राङ्बा वाक्यांसजुगु दातेला चलनरि मुबा ग्योइतेन आडिक्बा ङ्यान्दिग्याम नोन चु प्रमाणित तासेला मुला। चोदे जेक्खे आहिन, ह्वाइरि खाजिबाइ ह्रोज्मो ह्रोल्ज्याङ, स्याबा आताबा थेन डाबा ब्रेबाला बाजी तामा ह्रेमकोला ब्रेसाम म्रिङ्कोलासे ह्राङ ब्रेल्साङ ताबा हिन्साइ ह्रेम्बो स्होसि बोरम्याङबा ओम थेदा समाजसे सहर्ष स्विकार लाबाग्याम नोन चु आमासत्ता दुइला ह्वाइला अंश मुबा पुष्टि ताला।

लेङ्बा बो पृष्ठ १०

बागमती प्रदेश ललितज्योस्हेङ प्रज्ञा–प्रतिष्ठान स्होबा प्रक्रिया ङ्हाच्छा बोर्जि

याम्बु । बागमती प्रदेश सरकारला रिमठिम ओसेम पर्यटन ब्लोनखाङसे प्रदेश न्हाङ्ला ज्योस्हेङ, रिमठिम, ग्योइ थेन गोइलोला ख्युरछ्या थेन ल्हेछ्या लाबा दोन्ताला छ्याम बागमती प्रदेश ललितज्योस्हेङ प्रज्ञा–प्रतिष्ठान स्होबा प्रक्रिया ङ्हाच्छा बोर्बा उन्पाङ्बा मुला । चुनोन सन्दर्भरि याम्बुला नक्सालरि 'बागमती प्रादेशिक ललितज्योस्हेङ प्रदर्शनी ओसेम जोम्बा २०८२' तिबा मुला ।

ब्लोनखाङला आन्सार प्रतिष्ठान स्होबाला लागि तोबा कानुन तर्जुमा ओसेम स्होबा आदेश तयार लाबा गे ताचिबा मुला । प्रस्तावित संरचना आन्सार चेमाज्योस्हेङ, रिमठिम, खाङज्योस्हेङ ओसेम तात्विक सम्पदाला खेन्पोजुगु थान्सिमाम प्राज्ञजोम्बा स्होसेला मुला, थेसे प्रतिष्ठानला नीतिगत दाःन स्होसेला मुला ।

प्रदर्शनीला ठ्वाङ्सेन बागमती प्रदेशला रिमठिम ओसेम पर्यटनब्लोन सुरेश श्रेष्ठसे लाबा हिन्ना । ठ्वाङ्सेन काप्तोनरि थेसे ज्योस्हेङ थेन रिमठिम ग्याल्साला ङोसेबातेन आफेबा स्हुगरि थुइबा उल्लेख लाबान ललितज्योस्हेङला ख्युरछ्या थेन ल्हेछ्या ग्याम्से न्होरतन्त्ररि सुताइ टेवा तासेला पाङ्जि । थेसे कलाकारजुगु ग्याल्साला छिक्मा हिन्ना बिबान छ्याज्योस्हेङ, कुज्योस्हेङ, सिङज्योस्हेङला छ्याम सिर्जनात्मक थुमग्याम्से ह्युलला न्होरतन्त्ररि अर्बौं रुपैयाँ योगदान पिन्बा तासाइ नोन कलाकारजुगुला बिबाहाङ ग्याल्साग्याम हो याङआम्याङ्बा पाङ्जि । छ्यामरि, कलाकार अरनिकोला कु स्हेङ्बा ओसेम पाँचपोखरी थाङ्पालरि स्हेङ्बाकेन लाबा बुद्धकुला छ्यामला योजनारि प्रदेश सरकारला व्हनाग्याम हो तासेला प्रतिबद्धता उन्पाङ्जि ।

ब्लोनखाङला गाउराइ दीपेन्द्र सुवेदीसे कलाकारजुगुसे ह्युलला राजस्व प्रणालीरि उल्लेखनीय योगदान पिन्सिकेन खाबा उल्लेख लाबान तोतेबा सरकारी ख्युरछ्या, प्रोत्साहन थेन सहजीकरण तोबा उन्जि । थेला आन्सार कलाकारजुगुला योगदानला उचित क्योइका थेन गेन्दुनकि समर्थन आङुप्बा ङ्यान्दि ज्योस्हेङ थुमसे याङ्तोबा ङोसेबा दान्ते सुदृढ ताबारि आखाम्बा नाछाल म्राङ्बा मुला ।

नेपाल ललितज्योस्हेङ प्रज्ञा–प्रतिष्ठानला कुलपति नारदमणि हार्तम्छालीसे समाजला 'सफ्ट पावर'ला स्हुगरि कलाकारजुगुला भूमिका महत्वपूर्ण मुबा पाङ्बान ललितकला व्हना सामाजिक रूपान्तरणदा सशक्त स्होतोबा धारणा थान्जि । उपकुलपति ओसेम बागमती प्रदेश समन्वय दाछोक थुछापा लालकाजी लामासे स्थानीय तह थेन भूगोलतेन थुइसिमाम ज्योस्हेङला फेल्गेबारि प्रतिष्ठानसे गे लाचिबा ग्रादाङ पिन्जि । होमिगाउराइ देवेन्द्रकुमार काफ्ले 'थुम्केली'से दातेला पुस्ता नोन खाबा रेला ललितज्योस्हेङ दोङराप स्हेङ्बा बाङ हिन्ना पाङ्जि ।

प्रदर्शनीरि परम्परागत ओसेम समसामयिक चित्रज्योस्हेङ, कुज्योस्हेङ, शिल्प–छ्याज्योस्हेङ, खाङज्योस्हेङ, लोकज्योस्हेङ ओसेम बहुआयामिक सिर्जनात्मक विधाला २३० बिमा ल्हाना ज्योस्हेङकृति थान्बा मुबा । बागमती प्रदेशला कलाकारला कृतिजुगु च्याबारि च्याबाजुगुला दाराप्बा उल्लेख्य मुबा उन्पाङ्बा मुला ।

कापतोनरि सिद्धिरत्न शाक्य, रामसुन्दर ख्याजु, सरिता चित्रकार, विश्वम्भर लामिछाने, सिन्धुली कला घर, वल्ड आर्टलिङ्क थेन ई आर्टस् नेपालदा डेन लाबा मुबा । प्रदर्शनीला क्युरेटिङ प्राज्ञजोम्बा होमि सुन्दर सिंखवालला थुछापारि सविना तामाङ थेन रजनी सिंखवालसे संचालन लाबा मुबा ।

नेपाल पर्यटन बोर्ड ज्योस्हेङ ल्हेछ्यापा मुबा चु प्रदर्शनी ङ्वाफ्रे १२ गतेदोना सञ्चालन तासेला ग्रादाङ पिन्बा मुला ।

फापारे व्हाइला महत्व...

फापारे ह्वाइ तामाङ जातिला चुराङ्बा ह्वाइ हिन्ना, चु ह्वाइरि जाम्बुलिङला सृष्टिहेन्से ला, लु, केवाहेन्से सिबा दोनाला ठिम, म्हाने थेन दुर्सा पिन्बा (गाउँखाने कथा), उखान टुक्का, नाम्सादिम थेन म्हिला हिक्बा ओसेम छामे ब्योनला क्योलो पालिस्, चेगाइ–फुल्बा थेन रोमान्स, दुख थेन स्हेरला बयान, आङुप्बा थेन प्राङ्बो, मुबा थेन सुखला बयान याखारगिन ग्लारि वाङ्बा ताला । तामाङ जातिला सक्लो दर्शन नोन वाङ्बा ताबासे ह्रोल्मो आरेसाइ नोन चु ह्वाइसे ङिस रे, ङिस म्हनदोना जातुकु, छामे ब्योन, छारम्याङ, अधबैसे थेन खेप्पाखुयुदा जेक्खे आताना जात्रा च्याबारि खाबा हुलदा नोन मन्त्रमुग्ध लासि खिसि थान्बारि खाम्बा हिन्ना । तासाइ दाते खासि हेङ्बा दुइ दोनाला जात्रामात्र म्हासि जिन्बा मुला । हाट बजार व्हा म्हुक्गिला म्हुन ङ्हिला जात्रा नोन केवा जाम्बुलिङदा सेबा ह्वाइ बिमा यौनिक थेन रोमान्चक ह्वाइला ह्रोल्ज्याङ थेन स्याबाकोबासे गाप्बान निबा नाछाल मुला । अंग्रेजी, हिन्दी थेलिच्छा नेपाली ह्वाइसे बजार तोबा मुला । चुग्याम जाजाकार लेङ्बा गाङपाखारि सेलो थेन डम्फुरे ह्वाइजुगुसे ग्ला हाप्बा थेन क्योलोलो जेक्खे याङ्सि निबा फापारे ह्वाइसे ग्ला याङ्बा लामुला । चु तामाङ ह्वाइ दर्शनला ग्रेन दोङरापला दुखद नुप्बा संकेत हिन्ना ।

'चरिला कामाइ दोङला नाइ, एसेमा ङ्यान्गो पाङ्ला ङाइ...' बोलग्याम हाङ्दा चरिहाङ नोन हाङ्बाङ स्होसि कोबासे तिबा चु ह्वाइ दौतरी म्हाइबान बजाररि भाका ब्याङ्बा कोबारि म्हाइबाला ङोसेबा हिला । ह्राङ्लान हुइ थेन स्वाँगे न्हाङ्ला पाराप आतागाइ बिसि चुराङ लाबा हिन्ना । फापारे

तामाङ जातिला सक्लो दर्शन नोन वाङ्बा ताबासे ह्रोल्मो आरेसाइ नोन चु ह्वाइसे ङिस रे, ङिस म्हनदोना जातुकु, छामे ब्योन, छारम्याङ, अधबैसे थेन खेप्पाखुयुदा जेक्खे आताना जात्रा च्याबारि खाबा हुलदा नोन मन्त्रमुग्ध लासि खिसि थान्बारि खाम्बा हिन्ना ।

ताबा ङ्हाच्छा सायद चु ह्वाइ फापा तातोला । फापारे ह्वाइ छ्योइला ब्रिखेन तेज योन्जन नोइ चु विचारफिरि सहमत म्राङ्ला । हेङ्बा रे मुगाइ कि तुन्बा रे चलप ताबा जात्रामात्र चुरि कोमा अनुसासनला ग्रेन घेरो ताला । काइबा ब्रेल्साङ लाजिन्बा हिन्साम ङामरिन हाङ्ला म्रिङ, आपा, आमा, ज्योज्योआले, नाना आङा, नाम्साबा, ङेवाङेङगोर थेन ङोसेबाजुगु चिबा ताला । म्रिङ्ला नोन आपा, आमा, ज्योज्यो आले, नानाआङा व्हा स्यान्दो ङेङगोरजुगु ताला । काइमोला नोइ चुराङ लासि ब्रेल्साङ लाजिन्बा हिन्साम हेम्बो छ्याम ओम आलाचिबा हिन्साम फिरि पाङ्बा ङेवाङेङगोरजुगु चिबा तामुला । थे ङेवाङेङगोरजुगु रमिते, ङ्यान्खेन जेक्खे आहिन साक्षी सुताइ हिन्ना । काइबा व्हा काइमो ब्रेजि बिसाम थेनोन ङेङ्गोरजुगुला रोहबररि सगुन थान्सि डाबादा ङेसिङेसि पुइबा चलन मुबा । दाते बिसाम म्हि ल्हुइला पोसिकेन निबा परिस्थिति, ग्याल्साला कानुनी दायरा थेन आधुनिक केवा पद्दतिसे चु तामदा अस्वीकृत लाला । चुराङ लासि समाजदा साक्षी थान्सि ब्रेबासे ल्हुइ पिन्तोबा व्हा फातोबा ताबासे ह्वाइ कोमान थेसे हाङ्दा चरिला तुलाना लाबा तातोला । थेला दिमनाममला ठेगान आता । फानोन तोबा ह्वाइ ताबा ङ्यान्दिसे थेसे हाङ्लान हुइ थेन स्वागेभाइतेन ह्वाइ आकोबा नोन ताबारि खाम्ला । खेःबा खेप्पाखुयुला आन्सार चु ह्वाइ छामे ब्योन जेक्खे आताना ब्योन ब्योन गुङरि नोन कोमुबा । ब्रेबा ब्योन ङाबाला ग्याप्पा दोसि निबा ल्हानान उदाहरन तिनि नोन सुङसुङरि मुला । थे दुइरि ग्युइला ग्रेन भन्डार आरेबाजुगु चु ह्वाइ कोबा आँट आलामुबा । चुदा दुइरिन लिपिबद्ध लाबारि खाम्बा हिन्साम सायद तामाङरि महाभारत, रामायान बिमा ग्रेन छ्योइ स्हेङ्सेला मुबा । दारेम चु सम्भव आरे । फापारे ह्वाइ कोबारि खाम्बा खेप्पाखुयु सिसिसिजिन्मुला । छार थोन्बाजुगु थेन दाते लोप्बाकेन लाबाजुगु चुला चोथेबा विरासत थोबा दोङरापदा म्लेसि छामेब्योन गुङ्ला क्यालो ह्वाइ जेक्खे हिन्ना बिबा गोबा मुला ।

दोलखाला रिमठिमकि ओसेम मुद्रा संग्रहालय भीमेश्वर नगरपालिकादा पिन्जि, पर्यटन ल्हेछ्यारि बाङ

दोलखा । बागमती प्रदेश सरकारसे छ्योआछ्यो ३ करोड २२ बुम रुपैयाँ लागतरि स्होबा रिमठिमकि सम्पदा ओसेम मुद्रा संग्रहालय भीमेश्वर नगरपालिकादा पिन्बा मुला । गेताङरि प्रदेशला रिमठिम ओसेम पर्यटनब्लोन सुरेश श्रेष्ठसे चु संग्रहालयदा डिछ्याना स्ह्रुगरि सञ्चालन लाबान ग्रेन्पो पर्यटकीय दोखाङ्ला स्ह्रुगरि फेल्गेबा लाबारि म्होइजेन लाजि ।

ब्लोन श्रेष्ठसे संग्रहालय स्होबालिच्छा दिङ ङ्ही दोना प्रभावकारी स्ह्रुगरि सञ्चालन ताबारि आखाम्बा उल्लेख लाबान दारेम स्थानीय तहला जिम्मेवारीरि खामाहेन्से चुला डिछ्याना थेन ल्हेछ्या प्रभावकारी तासेला विश्वास व्यक्त लाजि । थेसे दोङरापकि बार्बुला ख्युरछ्याला लागि तोबा बजेट विनियोजन ओसेम टुबा दुइदोना डिछ्यानारि ध्यान पिन्तोबा धारणा थान्जि ।

ब्लोन श्रेष्ठला आन्सार संग्रहालयग्याम याङ्बा आम्दानी गुङ्ला ३० कारग्या प्रदेश सरकार थेन ७० कारग्या स्थानीय तहलाई निबा डिछ्या लाबा मुला । चु संग्रहालय ग्याम्से वि.सं. १६४८ हेन्से १६६२ (ई.सं. १५९१–१६०५) गुङ ग्ले जयन्द्र सिंह देवसे सञ्चालन लाबा म्हुइला सिक्काmi दोङरापकि महत्व ख्युरछ्या लाबा दोन्ता थान्बा मुला । चु गेरि इन्जिनियर आत्मा कृष्ण श्रेष्ठला विशेष योगदान मुबा उन्पाङ्बा मुला ।

गेताङरि बागमती प्रदेशला गाउराइ दीपेन्द्र सुवेदीसे संग्रहालयदा हेरिटेज पर्यटनला महत्वपूर्ण दोखाङला स्ह्रुगरि फेल्गेबा लातोबा पाङ्जि । थेसे ह्राङ्ज्युङकि, रिमठिमकि, साहसिक ओसेम सम्पदा पर्यटनला गोर ब्लि ग्रेन्पो दाःनग्याम्से दोलखादा आकर्षक दोखाङ स्होबारि खाम्सेला धारणा थान्जि ।

भीमेश्वर नगरपालिकाला ग्रेन्पो इश्वर नारायण मानन्धरसे संग्रहालय पिन्बाला छ्याम चुला प्रभावकारी सञ्चालनला दायित्व स्थानीय तहरि खाबा उल्लेख लाबान कानुनी जटिलता थेन स्रोत–साधनला आडुप्बाला ङ्यान्दि फेल्गेबारि चुनौती म्राङ्बा पाङ्जि । थेसे कानुनी संरचनारि थिग्युन ओसेम स्रोत परिचालनरि सहजता तोबा धारणा थान्जि ।

स्यानग्रेन्पो कमला बस्नेतसे स्थानीय समुदायसे सक्रिय बोआकिन्ना सम्पदाला ख्युरछ्या सम्भव आतासेला पाङ्बान संग्रहालयफिरि नागरिकला चासो थेन अपनत्व ल्हेना लातोबा उन्जि । वडा चोहो स्टालिन श्रेष्ठसे ह्रेङ्बा दुइहेन्से पहुँच थेन दाक्चाङ्बा ब्रेल्चिबा कात्ता छिम्बा लासि संग्रहालय सञ्चालनरि खाबाथोरि ताङ्बा व्यक्त लाजि ।

प्रदेश सरकारला अधिकारीजुगुला पहलरि दार्से जेक्खे दाक्चाङ्बा ओसेम डिछ्याना गे स्योल्ना लासि संग्रहालय सञ्चालनरि खाबा उन्पाङ्बा मुला । संग्रहालय सञ्चालनला छ्याम दोलखाला दोङरापकि ओसेम पुरातात्विक ङोसेबारि सुदृढ काप्बा ओसेम स्थानीय पर्यटन थेन न्होरतन्त्र सकारात्मक प्रभाव परतिबा अपेक्षा लाबा मुला ।

चालु न्होरकि दिङरि बागमती प्रदेश सरकारसे दोलखा जोङला छ्योआछ्यो ४० करोड रुपैयाँ लगानी लाबा उल्लेख लाबान चुसे स्थानीय गौरव, ङोसेबा थेन न्होरकि सम्भावनादा नोन लाबारि दोना लासेला विश्वास व्यक्त लाबा मुला ।

काइब्लोनतेन बागमती प्रदेशसे ह्रिजि संवैधानिक याङ्ताम

हेटौंडा । बागमती प्रदेश सरकारसे ह्युलठिमसे पिन्बा ह्राङ्ला याङ्ताम पिन्बारि काइब्लोन बालेन्द्र शाह (बालेन)तेन ह्रिबा मुला ।

प्रदेशजोम्बाला १७ छा छेजोमला चिबा गिक्छा चिसाङदा २५ नाम्दुङ मिरे सम्बोधन लाबान मुख्यब्लोन इन्द्रबहादुर बानियाँसे प्रदेश सरकारला ह्युलठिमसे पिन्बा याङ्ताम ह्रिबा हिन्ना ।

निर्वाचनला दुइ जनकपुरग्याम काइब्लोन शाहसे ‘याम्बुरि याङ्ताम ह्रिबारि खाआतो, पशुपतिनाथला ज्योल्बाला लागि जेक्खे निगे’ बिबा ङान्ना लाबान मुख्यब्लोन बानियाँसे प्रदेशदा ह्युलठिमसे पिन्बा मोक्कोन याङ्ताम पिन्बारि म्होइजेन लाजि ।

‘प्रदेशदा ह्युलठिमसे पिन्बा याङ्तामजुगु ङान्छे लोकतान्त्रिक दलजुगु कांग्रेस, एमाले थेन माओवादीसे सरकार चलप लामा हारगुहार लामा नोन आखाबा दारेम चु ह्युल्बाला सरकार, संघीयताफिरि प्रतिबद्ध सरकारग्याम ङान्छे चुनाव ङ्हाच्छा चुनोन थेमुबा, थेनोन गोबा मुबा, थेनोन दाःनसे थे याङ्ताम प्रदेशरि खाला बिबा ङान्छे विश्वास लाला’ बानियाँसे पाङ्जि, ‘ङान्ना याङ्ताम योना बिमा योना, फाष्ट ट्र्याकरि बाउ ।’

बानियाँसे संघीय सरकारग्याम खाबा गेन्पो गाउराइ थेन गाउराइजुगुला ग्यातडिक्लाबा थेन अस्वाभाविक पोबाफिरि असन्तुष्टि नोन व्यक्त लाबा मुला । दुइ आछ्योचिमान कर्मचारीला पोबा गेसे गे लातोबा दुइरि खाइमाइदाम्मान अप्ठेरो ताबा थेला गुनासो मुला ।

ग्रेन्पो गाउराइ प्रदेशरि खामाहेन्से च्याङ्नारि नोन दिङ ङ्हीदोना आल्हेबा लासि पुइगातोबा थेसे पाङ्जि । ‘काइब्लोनज्यू, मेयर मुमा ग्रेन्पो प्रशासकीय अधिकृतला ङ्यान्दि गे लाबारि आखाम्बा थेबा मुबा । थे ङान्ना नोन बिडम्बना हिन्ना बिसिमा ह्राङ्से गोसिमाम गे लाला बिबा विश्वास मुला’ मुख्यब्लोन बानियाँसे पाङ्जि ।

ह्राङ मुख्यब्लोन दोबा ला ब्रेरि ला ब्लि आथाल्चिमान याखारगि ग्रेन्पो गाउराइ पोबा थेन दारे स्यान्दो ग्रेन्पो गाउराइ नोन खाजिबा दुइरि ब्राला बिबा थाहा आरेबा पाङ्जि । ब्लोनखाङला गाउराइजुगु नोन खाजिबा दुइरि निला बिसिमाम ब्लोनजुगुसेन थाहा आयाङ्बा कात्ता ङिस नोन प्रदेशला मुबा थेला पाङ्बा मुबा । ग्रेन्पो गाउराइ थेन गाउराइजुगु पोमा मुख्यब्लोनतेन ग्रोइ लाबारि गेदुङ सरकारतेन बानियाँसे म्होइजेन लाजि ।

मुख्यब्लोन बानियाँसे बागमती प्रदेश भ्रष्टाचारमुक्त, सुशासनयुक्त, पारदर्शी, जवाफदेही थेन जिम्मेवार सरकार दोसिमाम ह्युल्बाफिरि उत्तरदायी तासिमा गे लाचिबा पाङ्जि । थेसे नागरिकला अपेक्षा आन्सार गे लाबारि गेदुङ सरकारतेन छ्याग्यात लासिमाम प्रदेश सरकार ङ्हाच्छा वाङ्बा सेम लाबा पाङ्जि ।

जनजाति गेन्दुनछेनला दिङ सोमला ग्यातयोजना सार्वजनिक

यम्बु । नेपाल आदिवासी जनजाति गेन्दुनछेन (नेफिन)ला छार निर्वाचित ग्यातदाछोकसे ३९ बुँदे दिङ सोमला गेदुइरि स्योल्ना लाबा ग्यातयोजना सार्वजनिक लाबा मुला ।

नेफिन सङ्घीय सेङ्जाङ गाउराइखाङ याम्बुरि बेने २४ गते स्योमि जोम्सि नेफिनसे चु ग्यातयोजना सार्वजनिक लाबा हिन्ना । नेफिनला छारनिर्वाचित चोहो निमा लामा ह्योल्मोसे हाङ्ला दिङ सोमला गेदुइरि गेन्दुनछेनला हाङ्लान गेदिम भवन स्हेङ्जिन्सेला प्रतिबद्धता उन्पाङ्जि । गेन्दुनछेनसे चु ङ्हाच्छाला ग्यातदाछोक गेल्जे लामा शेर्पा नेतृत्वला दाछोकसे भवनला लागि ९ आना सा हेराङरि ग्लुजिन्बा मुला ।

चोहो ह्योल्मोला आन्सार दिङ सोम गेदुइरि आदिवासी जनजाति ब्लोनखाङ स्हेङ्बारि सरकारतेन पहल लाबा, ङोसेबाला दाःनरि प्रदेशला मिन थान्पुङ्बा, ङिस नोन प्रदेशदा फेल्ना लासि ११ स्होबारि पहल लाबा, ह्युलठिमरि सुनिश्चित लाबा आदिवासीला स्वायत्त थुम, हेवाङ थेन विशेष थुम निर्धारण लापुङ्बा, ग्योइ आयोगसे सिफारिस लाबा प्रदेशरि आमाग्योइदा सरकारी गेदोइला ग्योइला स्हुगरि प्रयोगरि बाबा, जनसङ्ख्याला दाःनरि समानुपातिक गोछापाकि सुनिश्चित लापुङ्बा मुला ।

आदिवासीला प्रथाजाति कानुन स्हेङ्बारि पहल लाबा, आदिवासीला बाप्सादा क्लस्टर आन्सारला फेल्गेबा लाबा लापुङ्बा, आदिवासी बाप्सादा धार्मिक पर्यटकीय थुम स्होबा, आदिवासी जनजाति गेदुङ गेन्दुनला सशक्तीकरणला लागि अभियान चलप लाबा, ङोसेबाला मुद्दा सम्बोधन लापुङ्बारि सडक थेन सदनरि अभियान चलप लाबा, आदिवासी जनजाति आयोग, थारू आयोग, आदिवासी जनजाति उत्थान ग्याल्साङ प्रतिष्ठानला न्होरकि क्षमता थेन दायरा ब्लाक्ना लाबारि गेन्दुनकि पहल लाबा ल्होल्हो मुला ।

स्योमि जोम्बारि गेन्दुनछेनला ग्रेनगाउराइ विमल सारु मगरसे ओन्माहेन्से ग्याल्साग्याम हेपतिबा, ङहेप्बा, आदिवासी जनजाति, बिजाबुमो, ग्योइकि लेबाफेबारि परतिबाजुगुतेन सरकारसे क्षमा याचना हितोबा पाङ्जि । सरकारसे दलित समुदायतेन लेबाफेबा लाबाला ङ्यान्दि क्षमा हिबा हाङ्नोन स्यान्दो समुदायतेन नोन थेनोन आन्सार क्षमा याचना लातोबा थेला हिबा मुला ।

आदिवासी जनजाति जेनजी छोक्बासे रेन्बा हिबा सम्बोधन लापुङ्बारि हो लाबा, आदिवासी जनजातिला मौलिक ग्युइ, सीप, ज्योस्हेङ, रिमठिमरि दान्डिबा उद्यम, पर्यटन, सानाम थेन उद्योग फेल्गेबा लासि न्होर छाबातेन थुइबा गेताङ सञ्चालन लाबा, आत्मनिर्णयला याङ्ताम प्रभावकारी स्हुगरि कार्यान्वयन लाबा वातावरण स्होबा, परम्परागत क्योन्बा विधि, ल्हुइथाङ ग्युइला ख्युरछ्या थेन तेन्बा पिन्बारि गेताङ सञ्चालन लाबा गेन्दुनछेनला योजना मुबा ग्रेनगाउराइ सारु मगरसे पाङ्जि ।

थेला आन्सार आदिवासी याङ्ताम सम्बोधनला लागि ल्हुइला आहुति पिन्बा सुकदेव गुरुङ, पदम लिम्बूला छ्याम ल्होलोदा सहिद कापाङ लाबारि गेन्दुनछेनसे हिबा मुला ।

गेन्दुनछेनला नाम्दुङ ५ हेन्से ७ गतेदोना याम्बुरि स्योल्बा ११ छा छेजोमछेनसे २१ होमिकि छार ग्यातदाछोक स्होजिन्बा मुला ।

प्रदेशनाङ २४ किलोमिटर सडक कालोपत्रे

हेटौँडा । बागमती प्रदेशला भौतिक ङ्हाउदान फेल्गेबा ब्लोनखाङसे चालु न्होरकि दिङ नाम्दुङ लिच्छादोना प्रदेशनाङ २४.८७ किलोमिटर सडक कालोपत्रे लाबा उन्पाङ्बा मुला ।

चु दुइरि १९.०२ किलोमिटर सडक ढलान ओसेम १८.२१ किलोमिटर सडकरि ग्राभेल गे जिन्ना लाबा ब्लोनखाङसे सार्वजनिक लाबा तथ्याङ्करि उल्लेख मुला । छ्यामरि, १२ गोर छार सडक पुल स्हेङ्जिन्बा मुला ।

आवासव्हना सीमान्तकृत समुदाय लक्षित गेताङ न्हाङ्ला उल्लेखनीय प्रगति ताबा ब्लोनखाङसे उन्पाङ्बा मुला । चेपाङ, वनकरिया, माझी ओसेम बोटे समुदायला लागि एकीकृत बस्ती फेल्गेबा गेताङग्याम २५ गोर आवास स्हेङ्जिन्बा मुला ।

सोला छानो उन्मूलन गेताङ न्हाङ्ला ३५ गोर, जनता आवास गेताङ ग्याम्से ६० गोर दिम ओसेम १५ गोर सामुदायिक भवन स्हेङ्जिन्बा भौतिक ङ्हाउदान फेल्गेबा ब्लोन डा. दिनेशचन्द्र देवकोटासे ग्रादाङ पिन्जि ।

ब्लोन देवकोटासे ब्लोङ्खाङसे भौतिक स्हेङ्बाला छ्याम नीतिगत थिम्युन थेन सुशासनला थुमरि नोन उल्लेखनीय डुप्बा किन्बा पाङ्जि । थेसे ब्लोनखाङसे खेःबा ग्यातज्यो ग्युरपोबा लासि टुबा दुइ दोना ओसेम परिणाममुखी गेरि ध्यान केन्द्रित लाबा उल्लेख लाजि ।

ब्लोनखाङसे 'क्लाइमेट रेजिलेन्ट इन्फ्रास्ट्रक्चर प्लानिङ गाइडलाइन', 'नाइखिदि डिछ्याना कार्यविधि' थेन 'बागमती प्रदेश सहरी नीति २०८२' ला मस्यौदा लिच्छाला छ्यारि दोना लाबा मुला । छ्यामरि, पुल्चोक इन्जिनियरिङ क्याम्पसतेन छ्याग्यातरि ङुइ–बायो इन्जिनियरिङ गाइडलाइन तयार लाबाकेन मुला बिसाम सरकारी भवनजुगुला तथ्याङ्क डिछ्यानाला लागि 'भवन डिछ्याना ग्रा प्रणाली' कार्यान्वयनरि बाबा मुला ।

हेङ्बा दुइहेन्से अलपत्र मुबा ४३ गोर रुग्ण आयोजना गुङ्ला ३४ गोर आयोजना दोसि तिबा ब्लोनखाङसे उन्पाङ्बा मुला । वर्षादुइरि सडक छाक्राम ब्याङ्बारि 'द्रुत प्रतिकार्य टोली' परिचालन लासि हेटौँडा–याम्बु थुइबा तुन्बा ग्यालामजुगु २४ घण्टान्हाङरि सञ्चालनरि बाबा नोन ब्लोनखाङसे दाबी लाबा मुला ।

ब्लोन देवकोटासे फेल्गेबादा समावेशी थेन समन्यायिक स्होबा दोन्डुबला छ्याम मुतेबा जोङ थेन निर्वाचन थुमदा केन्द्रि थान्सि योजना ङ्हाच्छा बोर्सेला पाङ्जि । थेसे कोल्मे फेल्गेबा सूचकाङ्करि लिच्छा परतिबा पालिकाजुगुला लागि विशेष सडक सञ्जाल कार्यविधि कार्यान्वयनरि बाबा ग्रादाङ पिन्जि ।

ब्लोनखाङसे बागमती प्रदेशला प्रशासनिक भवन स्हेङ्बाला लागि सा सुनिश्चित लाजिन्बा उन्पाङ्बा मुला बिसाम 'शिव सर्किट प्रोजेक्ट' न्हाङ्ला सिन्धुलीला दुम्जा–कुशेश्वर थुमरि पाइलट परियोजनाला डिपीआर लिच्छाला छ्यारि दोबा ग्रादाङ पिन्बा मुला ।

प्रदेशला १३ गोर जोङ्दा 'गिक्खे जोङ गिक्खे ल्हुइथाङ्बा सहर' कापाङ लाबा तयारी

हेटौँडा । बागमती प्रदेशला गिक्खे जेक्खे उपमहानगरपालिका हेटौँडा उपमहानगरपालिका ल्हुइथाङ सहर दोसेला मुला । बागमती प्रदेश ल्हुइथाङ ब्लोनखाङसे प्रदेशला १३ गोर जोङ्दा 'गिक्खे जोङ गिक्खे ल्हुइथाङ्बा सहर' कापाङ लाबा तयारी आन्सार प्रदेशला राजधानी सुताइ मुबा हेटौँडादा ल्हुइथाङ सहर स्होबा गे चुबा हिन्ना ।

'गिक्खे जोङ गिक्खे ल्हुइथाङ्बा सहर' गेताङ न्हाङ्ला हेटौँडा उपमहानगरपालिका स्तरीय दाछोक चिसाङ ओसेम अभिमुखीकरण गेताङ हेटौँडारि आयोजना लाबा मुला । जनस्वास्थ्य गेदिम मकवानपुर थेन हेटौँडा उपमहानगरपालिकाला संयुक्त आयोजनारि ताबा अभिमुखीकरण गेताङरि जनस्वास्थ्य गेदिम ग्रेन्पो, जनस्वास्थ्य गेदिमला स्यान्दो कर्मचारीला छयाम हेटौँडा उपमहानगरपालिका ग्रेन्पो, वडाचोहोजुगु, कार्यपालिका होमि ओसेम कर्मचारीजुगुदा ल्हुइथाङ, हावाङ थेन टुबा सहर स्हेङ्बाला लागि तोबा कार्ययोजना तयार लाबा नुररि काठुइ ओसेम अभिमुखीकरण सुताइ पिन्बा मुबा ।

गेताङरि हेटौँडा उपमहानगरपालिकाला ल्हुइथाङ शाखा ग्रेन्पो सुर्य प्रसाद तिवारी थेन जनस्वास्थ्य गेदिम मकवानपुरला ग्रेन्पो किरण श्रेष्ठसे जोङ्ला ल्हुइथाङ थुमला नाछाल थेन जाम्बुलिङ ल्हुइथाङ सङ्गठन बागमती प्रदेशका अधिकृत हरि भुसालले स्वस्थ सहर निर्माणका लागि आवश्यक कार्ययोजना बारेमा प्रस्तुतीकरण पिन्बा मुबा । प्रदेशला मुतेबा जोङरि ल्हुइथाङमैत्री वातावरण स्हेङ्बा, ल्हुइथाङला आरेना आताबा ङ्हाउदान दोना लाबा, जोङला नागरिकला ल्हुइथाङ, दाक्चाङ्बा ओसेम केवास्तर अभिवृद्धि लाबा, सहज ल्हुइथाङ सासोला पहुँच दोना लाबा लासि 'गिक्खे जोङ गिक्खे ल्हुइथाङ' स्हेङ्बा

अभियानदा ङ्हाच्छा बोर्बा मुला ।

याम्बुला चन्द्रागिरी नगरपालिका, सिन्धुपाल्चोकला मेलम्ची नगरपालिका थेन मकवानपुरला हेटौँडा उपमहानगरपालिकारि 'गिक्खे जोङ गिक्खे ल्हुइथाङ सहर' गेताङ तिजिन्बा मुला । छयामरि, रसुवाला गोसाईकुण्डरि ल्हुइथाङ ल्हेछया गेताङ तिजिन्बा ल्हुइथाङ ब्लोनखाङसे उन्पाङ्बा मुला । चु ङ्हाच्छा काभ्रेपलाञ्चोक जोङ्ला धुलिखेल नगरपालिका नेपालला गिक्छा 'ल्हुइथाङ्बा सहर' कापङकि ताजिन्बा मुला । जाम्बुलिङ ल्हुइथाङ सङ्गठन (डब्लुएचओ)से धुलिखेलदा एसियाला ङ्हीछा स्तर थेन नेपालला गिक्छा ल्हुइथाङ्बा सहरला स्हुगरि कापाङ लाबा मुबा ।

सन् २०१६ रि ग्यानाकला संघाई बिबा सहररि ताबा ल्हुइथाङ्बा सहर ब्रेल्चिबा ताबा मेयर जोम्ना लिच्छा टुबा फेल्गेबाला लागि मेयरजुगु नोन वास्तविक ग्युरपोबा बाबा बाङ हिन्ना बिबा प्रतिवद्धताला छयाम ल्हुइथाङ्बा सहरला अवधारणा ङ्हाच्छा खाबा हिन्ना ।

म्हिला ल्हुइथाङदा ल्हुइथाङ्बा स्होबारि ल्हुइथाङ थुमला योगदान २० कारग्या जेक्खे ताला बिसाम लेङ्बा ८० कारग्या स्यान्दो थुमजुगुरि चाबाथुङ्बा, घरायसी वातावरण, पर्यावरण, ग्युइसेर, रोजगारी थेन न्होरकि नाछालला प्रभाव ताबा लाबा जाम्बुलिङ ल्हुइथाङ संगठन प्रदेश अधिकृत भुसालला पाङ्बा मुला । प्रदेशरि छयोआछयो ७० कारग्या म्हि सहररि चिसिकेन खाबा मुला बिसाम लिच्छाला दुइ आकोबा नोइ नोन ल्हेसिकेन निबा तथ्याङ्क थेसे प्रस्तुत लाजि ।

गेताङरि बागमती प्रदेशला ल्हुइथाङ ब्लोन किरण थापा मगर, हेटौँडा उपमहानगरपालिका ग्रेन्पो मिना कुमारी लामा, प्रदेश गाउराइ डा. सुमित्रा गौतम, हेटौँडा उपमहानगरपालिका महाशाखा ग्रेन्पो भिम तिमल्सिनाला छयाम स्यान्दोसे हेटौँडाला ल्हुइथाङ्बा सहर स्होबाफिरि हाङ्हाङ्ला धारणा थान्बा मुबा ।

देवघाटधामरि श्री शङ्कराचार्य आश्रम भवनला ठ्वाङ्सेन

देवघाटधाम । चाङ्बा धार्मिक ओसेम आध्यात्मिक ग्ला देवघाटधामरि श्री शङ्कराचार्य आश्रम भवनला ठ्वाङ्सेन गेताङ ग्रेन स्हुगरि ताबा मुला ।

धर्म, रिमठिम ओसेम आध्यात्मिक चेतनाला ल्हेछया लाबा दोन्तासे स्हेङ्गे लाबा चु आश्रम भवनला ठ्वाङ्सेन विशेष धार्मिक अनुष्ठानला छयाम स्योल्ना लाबा हिन्ना । बागमती प्रदेशला रिमठिमकि ओसेम पर्यटनब्लोन सुरेश श्रेष्ठसे भवनला ठ्वाङ्सेन लाबा मुबा । गेताङरि ब्लोनखाङला गाउराइ दीपेन्द्र सुवेदीला छयाम ल्होलो गुरु ओसेम साधुसन्तजुगुसे बोकिन्बा मुबा ।

गेताङरि वक्ताजुगुसे देवघाटधामला धार्मिक ओसेम रिमठिमकि महत्वदा उजागर लाबान आश्रम स्हेङ्बासे चु थुमदा सुदृढ कापि आध्यात्मिक केन्द्रला स्हुगरि फेल्गेबा लाबारि महत्वपूर्ण योगदान

दोसेला विश्वास व्यक्त लाजि ।

चु दुइसाङरि श्रद्धालुजुगुला उल्लेखनीय बोकिन्बासे गेताङदा झन ग्रेन स्होबा मुबा । आश्रम स्हेङ्बासे धार्मिक पर्यटन ल्हेछयाला छयाम स्थानीय फेल्गेबा थेन न्होरकि गतिविधिरि सकारात्मक प्रभाव पारतिसेला अपेक्षा लाबा मुला ।

छार ग्युइसेरकि सत्र ङ्हाच्छान पाठ्यपुस्तक बोठाजि

चितवन। दुइरिन पाठ्यपुस्तक आयाङ्बा नाछालदा नुप्ना लासि जनक ग्युइसेर बार्बु केन्द्र लिमिटेड बागमती प्रादेशिक गेदिम भरतपुरसे छार ग्युइसेरकि सत्र ङ्हाच्छान पाठ्यपुस्तक दोना लाबा गे लाबा मुला।

लिच्छाला तिगाइ दिङ दुइरिन पाठ्यपुस्तक आयाङ्बा लोप्खेनला खेडोब प्रभावित तासिकेन खाबारि चु ग्युइसेरकि सत्र ङ्हाच्छान प्रादेशिक गेदिमसे नाम्दुङ १६ गतेहेन्से गोर ङिस जोङरि पाठ्यपुस्तक बोठाबा गे चुबा हिन्ना। नेपाल सरकारसे जनक ग्युइसेर बार्बु केन्द्र लिमिटेड बागमती प्रादेशिक गेदिम भरतपुरला ग्रेन्पो धनबहादुर केसीसे सूचीकृत स्टेसनरी छोङ्खाङ ग्याम्से लोप्खेनदोना पाठ्यपुस्तक दोना लाबा गे ताबा ग्रादाङ पिन्जि।

"पुस्तक चुङ्बा स्टेसनरी छोङ्खाङ ङ्हाउरि गेदिमरि खासिमाम सूचीकृत लातोबा नाछाल मुबा। थेदा नुप्ना लासिमाम तोबा कागजपत्र इमेल व्हा ह्वाटसएपग्याम्से पुइगासाम गेदिमरि सूचीकृत लासेला डिछ्या लाबा मुला।" थेसे पाङ्जि, "भौतिक स्हुगरि गेदिमरि दोगा आतो। चुहाङ्लासि सूचीकृत ताबा स्टेसनरी छोङखाङरि ङान्छे ह्रिबा आन्सारला पाठ्यपुस्तक पुइला। पुइबा पाठ्यपुस्तक ब्रेल्बाकि लोप्खाङसे लोप्बोन दोना दोबा ग्रादाङ वडा गेदिमला स्योग्याम चु गेदिमरि दोगाबा डिछ्या लाबा मुला। चुहाङ्लासि याङ्बाहेन्से ढुवानीला ल्हागतिबा खर्च ङान्छे स्टेसनरी छोङ्खाङदा पिन्सिकेन खाबा मुला।"

दुइरि आतेबा, लोप्खेन गुङरि दोबारि गाइबा हाङ्बा ल्होलो काक्ता दाते आरेबा थेसे दाबी लाजि। अनलाइन ग्याम्से बोठाबाला प्रक्रिया लाबासे झन्झट थेन दुइरि गाइबा हाङ्बा गे म्हासि निबा गेदिम ग्रेन्पो केसीसे पाङ्जि।

गेदिमला ग्रा अधिकारी केदार विष्टसे चु दिङ गेदिमरि २० करोड ५६ बुम ९५ तोङ्जा ४१० रुपियाँ च्योच्योला पुस्तक याङ्जिन्बा ग्रादाङ पिन्जि। दाते १५ बुम ३५ तोङ्जा थान पुस्तक गेदिमरि मुला। दातेदोना गेदिमला डु बुम डु ग्यार्जा थान पुस्तक चुङ्जिन्बा मुला। चुग्याम ८ करोड ३४ बुम ४८ तोङ्जा ८२६ रुपियाँ राजस्व ह्रुपजिन्बा विष्टसे ग्रादाङ पिन्जि।

गेदिमला आन्सार चु दिङ १५ बुम ५४ तोङ्जा ८७७ थान पाठ्यपुस्तक चुङ्सेला दोन्डुब थान्बा मुला। निबा दिङ गेदिमसे २० करोड ८९ बुम ८२ तोङ्जा ४१४ रुपियाँला पुस्तक चुङ्बा मुबा। जनक ग्युइसेरसे दाते डा ३ थेन डा ५ हेन्से १२ डा दोनाला पुस्तक छिबा गे लासिकेन खाबा मुला। १, २ थेन ४ डाला निजी थुमसे छिबा गे लाबा मुला। गेदिमसे बारा, पर्सा, रौतहट, मकवानपुर, चितवन, स्यार नवलपरासी थेन न्हुप तनहुँरि पाठ्यपुस्तक चुङ्सिकेन खाबा मुला। जनक ग्युइसेरला भरतपुररि गेदिम मुबासे थेर्ला स्टेसनरी छोङ्खाङरि ढुवानी खर्च पिन्सिकेन खाबा मुला।

'ललितज्योस्हेङ ब्रेल्चिबा वैचारिक बहस तोबा'

याम्बु। नेपाल ललितज्योस्हेङ प्रज्ञा–प्रतिष्ठान थेन बागमती प्रदेश सरकारला रिमठिम ओसेम पर्यटन ब्लोनखाङला आयोजनारि 'बागमती प्रादेशिक ललितज्योस्हेङ प्रदर्शनी÷जोम्बा २०८२' स्योल्बा मुला।

प्रतिष्ठानला कुलपति नारदमणि हार्तम्छालीसे गेताङ ठ्वाङ्सेन लाबान प्रादेशिक प्रदर्शनीग्याम्से बोकिन्बा, प्रचारप्रसार थेन नीति स्हेङ्बा तहरि पहुँच फेल्ना लाबा पाङ्जि। थेसे ललितज्योस्हेङ ब्रेल्चिबा वैचारिक बहस तोबा धारणा थान्बान जोम्बारि रेबा जिज्ञासा थेन ङ्योइबाजुगुदा अनुसन्धान, विश्लेषण ओसेम अभिलेखीकरण लासि खाबा ग्यातयोजना स्हेङ्सेला पाङ्जि।

प्रतिष्ठानला उपकुलपति ओसेम बागमती प्रदेश समन्वय दाछोक थुछापा लालकाजी लामासे ललितज्योस्हेङ थुमला नीतिगत, संरचनागत ओसेम गेताङकि नुररि काठुइ लाबारि जोम्बा आयोजना लाबा उल्लेख लाजि। थेसे चुसे ललितज्योस्हेङ थुमला मुतेबा उत्थान, फेल्गेबा थेन उन्नयनला लागि ग्यालाम उन्सेला विश्वास व्यक्त लाजि।

प्रतिष्ठानला ह्रोमिगाउराइ देवेन्द्रकुमार काफ्ले 'थुम्केली'से कलाकार स्रष्टा जेक्खे आताना द्रष्टा सुताइ ताबा उल्लेख लाबान कलाकारदा 'मोरल ल मेकर'ला स्हुगरि व्याख्या लाजि। थेसे कलाकारदा सभ्यता थेन रिमठिमकि संवाहकला स्हुगरि प्रस्तुत लाबान ज्योस्हेङला दोसिछोरुवा अभियाननि मोक्कोन सरोकारवालादा थुइबारि म्होइजेन लाजि।

बागमती प्रदेश पर्यटन गेदिम याम्बुला ग्रेन्पो पवनकुमार पोखरेलसे काठुइ गेताङरि रेबा ङ्योइबाजुगुला निसाल पिन्बान ज्योस्हेङसे ह्रुलला ङोसेबा सोना लाबारि गे लाचिबा पाङ्जि। थेसे ज्योस्हेङ थुमला ल्हेछ्यारि प्रदेश सरकार थेन प्रतिष्ठान गुङरि खाबा रेरि नोन छ्याग्यात तासेला प्रतिबद्धता व्यक्त लाजि।

गेताङरि ह्रोमिगाउराइ काफ्लेसे 'ललितज्योस्हेङ थेन चुला महत्व', डा. यामप्रसाद शर्मासे बागमती प्रादेशिक ललितज्योस्हेङ प्रदर्शनी ब्रेल्चिबा प्रस्तुति ओसेम अजय शर्मासे 'ज्योस्हेङरि एआई : सङ्कट कि दुइसाङ' नुररि गेस्यो प्रस्तुत लाबा मुबा।

फेबा–प्रदेश लोप्बा किन्बा–पिन्बा न्हाङ्ला आयोजित गेताङरि लुम्बिनी प्रदेशला मुख्यब्लोन, उद्योग, पर्यटन ओसेम यातायात ब्लोन, प्रदेश गाउराइजुगु ओसेम बागमती प्रदेशला रिमठिम ओसेम पर्यटनब्लोन सुरेश श्रेष्ठला छ्याम प्रेकिन्बा सरोकारवाला व्यक्तित्वजुगु सामूहिक तस्बिररि। गेताङरि गाउराइ दिपेन्द्र सुवेदी, शाखाछेन ग्रेन्पो होमनाथ रिजाल, पर्यटन गेदिम याम्बुला ग्रेन्पो पवन पोख्रेल, पर्यटन फेल्गेबा आयोजना हेटौंडाला ग्रेन्पो रोशन श्रीवास्तव, योजना शाखा ग्रेन्पो अशेष खड्का, निजि गाउराइ दीपकराज मिश्र, रचना पौडेलला छ्याम ङोन्मुबा।

सिन्धुलीला फिक्कलरि १० तिख्याङला दानस्हि अस्पताल सञ्चालनरि

सिन्धुलीमाढी । सिन्धुली जोङ्ला फिक्कल गाउँपालिका–३, चनौटेरि नाम्दुङ २३ गते दिनिरेहेन्से औपचारिक स्हुगारि १० तिख्याङला दानस्हि अस्पताल सञ्चालनरि खाबा मुला।

'याखारगि स्थानीय तह, याखारगि दानस्हि अस्पताल' बिबा सरकारी नीति आन्सार चु अस्पताल सञ्चालनरि खाबा हिन्ना। सिन्धुली जोङ्ला गोर कु स्थानीय तह गुङ्ला दुधौली नगरपालिका, तीनपाटन गाउँपालिका थेन गोलन्जोर गाउँपालिकासे नोन दानस्हि अस्पताल सञ्चालनरि बाबा मुला।

फिक्कल गाउँपालिका चोहो पार्वती सुनुवारला आन्सार दिनिरि याखारगि काम्रोन गुङरि अस्पताल ठ्वाङ्सेन लासि साम्रो तिबा हिन्ना। अस्पतालला ठ्वाङ्सेन बागमती प्रदेशला ल्हुइथाङ ब्लोन किरण थापा मगरसे लाजि। चु दुइसाङरि अस्पताल भवन स्हेङ्बाला लागि सा निःशुल्क पिन्बा तुलसीबहादुर श्रेष्ठ, रुद्रबहादुर विक, पदमबहादुर कटुवाल थेन दिलबहादुर श्रेष्ठदा डेनस्यो पिन्सि डेन लाबा मुबा।

चु वडारि सञ्चालित ल्हुइथाङ चौकीदा उन्नत स्होबान १० तिख्याङला दानस्हि अस्पतालरि पोम्युर्बा लाबा मुला। गाउँपालिकाला जनसङ्ख्या छयोआछयो २५ तोङ्जा मुबासे सरकारला मापदण्ड आन्सार १० तिख्याङला अस्पताल स्हेङ्बा हिन्ना। दाते अस्पतालरि गोर ङ्हो एमबिबिएस चिकित्सकला डिछ्या मुला थेन स्थानीयस्तररिन नागरिकदा दानस्हि ल्हुइथाङ साम्रो पिन्चिबा मुला।

चोहो सुनुवारसे पाङ्जि, 'गोर ङ्ही चिकित्सकला छ्याम १७ म्हे जनशक्तिला डिछ्या लासि ल्हुइथाङ साम्रो पिन्चिबा मुला। भवन स्हेङ्बा गे जिन्माहेन्से साम्रो तिबा छयोआछयो दिङ गि छयोजिन्बा मुला। एक्स–रे, कोलामा साम्रो, ल्हुइथाङ बीमाला गिक्छा बिन्दु कार्यान्वयनला छ्याम दानस्हि ल्हुइथाङ साम्रोजुगु सञ्चालनरि मुला।'

गाउँपालिका आन्सार अस्पताल भवन संघीय सरकारला १० करोड रुपैयाँ होरि २०७७ बेल्बोहेन्से स्हेङ्बारि चुसि दिङ गि ङ्हाच्छा स्हेङ्सि जिन्बा हिन्ना। भवन स्हेङ्बा गौरीमाई कन्ट्रक्सनसे दिङ ङ्ही न्हाङरि स्योल्ना लाबा दोन्डुप लक्ष्य थान्सि जिम्मा याङ्बा मुबा, तासाइ ल्होलो ङ्यान्दिसे दुइरिन जिन्ना लाबारि आखाम्मा हेन्से रेम रेम म्याद काप्बा मुबा।

स्यार विकट थुमरि मुबा फिक्कलरि चिकित्सकला छ्याम अस्पताल आरेमा स्थानीय बासिन्दा स्यान्दो ग्लारि क्योन्बारि निबारि बाध्य तासिकेन खाबा मुबा। छार अस्पताल सञ्चालनरि खामाहेन्से महाभारत थुमला बासिन्दाला ल्हुइथाङ साम्रोरि महत्वपूर्ण डुप्बा ताबा पाङ्बा मुला।

दाते सिन्धुली जोङरि कमलामाई नगरपालिकारि १०० तिख्याङला अस्पताल सञ्चालनरि मुला बिसाम लेङ्बा गाउँपालिकारि दानस्हि अस्पताल भवन स्हेङ्बा धमाधम ताचिबा मुला।

ल्हे चाल्बा सुजनबाग श्रेष्ठदा बागमती सरकारसे पिन्जि बुम ङ्ही

खोपोङ । बोडेरि ल्हे चाल्बा जिन्नो तयारीरि मुबा सुजनबाग श्रेष्ठदा बागमती प्रदेश सरकारसे बुम ङ्हि रुपैयाँ हो लाबा मुला ।

ब्लिछा रेम ल्हे चाल्गे लाबा श्रेष्ठदा बागमती प्रदेशला रिमठिम ओसेम पर्यटन ब्लोन सुरेश श्रेष्ठसे बागमती प्रदेशला व्हना ग्याम नगद बुम ङ्हि रुपैयाँला छयाम डेन लाबा मुला ।

जात्रारि ल्हे चाल्बा म्हिदा मुख्यब्लोन जोखिम रिमठिम ख्युरछ्या ओसेम ल्हेछ्या गेताङ न्हाङ्ला चु न्होरला छयाम ल्हे चाल्बादा डेन लाबा रिमठिम ओसेम पर्यटन ब्लोन श्रेष्ठसे ग्रादाङ पिन्जि ।

निबा दिङला इन्द्रजात्रारि ताबा ल्हे चाल्बा जात्रारि गिक्छारेम वीरेन्द्रभक्त गजु श्रेष्ठदा चु पुरस्कार पिन्बा मुबा ।

'ल्हे चाल्बा परम्पराला निरन्तरताला लागि काम लाबा म्हिजुगुला सङ्ख्या च्याङ्सिकेन निबा मुला । खाबा लिउरि चु जात्रा म्हाबारि आपिन्बारि थेन दोङरापकि जात्रादा नुप्के लाबा रिमठिमकि सम्पदाला स्हुगरि ख्युरछ्या लाबारि दिङरि ङ्हीरेम आयोजना ताबा जात्रारि बोकिन्सि ल्हे चाल्बा प्रोत्साहन रकमला डिछ्या ताबा हिन्ना' ब्लने श्रेष्ठसे ग्रादाङ पिन्जि ।

मध्यपुर थिमीला गोर ङ्ही ग्लारि ल्हे चाल्बा परम्परा मुला । बोडेरि दुगु २ गते ल्हे चाल्ला बिसाम थिमीला द्विगुटोलरि यान्दे शुक्ल चतुर्दशीरि ल्हे चाल्मुला । चु जात्रासे ह्युलरि नोइ ह्याम ल्हागआतिबा, बालीनाली सप्राप ताबा साप्राब ताबा थेन अनिकाल हाङ्बा हाङ्ज्युङकि विपत्ति ग्याम सोना लाबा जनविश्वास मुला ।

बागमती प्रदेश रिमठिम ओसेम पर्यटन ब्लोनखाङसे श्रेष्ठदा मध्यपुर थिमीला ल्हे चाल्बा ग्ला डामरिन निसि डेन लाबा मुबा ।

थेदा डेन लाबा गेताङरि मध्यपुर थिमी नगरपालिकाला नगर ग्रेन्पो सुरेन्द्र श्रेष्ठ, पर्यटन गेदिम याम्बुला ग्रेन्पो पवन पोखरेल, थिमी नगरपालिका वडा नम्बर ८ ला वडाचोहो रमेश थापा श्रेष्ठला छयाम स्यान्दो म्हिकादेसे बोकिन्बा मुबा ।

'दोखाङ मध्यपुर' गेताङ चुजि, पर्यटन ल्हेछ्यारि बाङ

खोपोङ । मध्यपुर थिमि नगरपालिकाला आयोजनारि 'दोखाङ मध्यपुर' गेताङ ग्रेन स्हुगरि चुबा मुला । गेताङला ठ्वाङ्सेन बागमती प्रदेशला रिमठिम ओसेम पर्यटनब्लोन सुरेश श्रेष्ठला ग्रेनडोन्बोरि ताबा मुबा ।

गेताङ न्हाङ्ला श्री राज गणेश धिमे खल्को छयाम्यात धिमे होल्ज्या प्रतियोगिता ओसेम खोपोङ घरेलु ओसेम जाजा उद्योग गेदुङला छयाम्यातरि स्थानीय घरेलु उत्पादन प्रदर्शनी थेन चाबास्हे मेला आयोजना लाबा मुला । आयोजकला आन्सार चुहाङ्बा गतिविधिसे स्थानीय रिमठिम थेन परम्परादा ख्युरछ्या लाबान पर्यटन ल्हेछ्यारि टेवा दोसेला अपेक्षा लाबा मुला ।

चुनोन दुइसाङरि मध्यपुर थिमि नगरपालिका वडा नं. ४ शंखधरचोकला थिमिला हान्डो थुमरि स्थानीय उत्पादन चुङ्बा डाजुगु सुताइ चुबा मुला । थे चुङ्बा डाजुगुसे स्थानीय उत्पादनला ल्हेछ्याला छयाम न्हाङ्ला आन्तरिक पर्यटन ओसेम स्थानीय न्होरकि गतिविधिरि सकारात्मक प्रभाव पारतिसेला विश्वास किन्बा मुला ।

गेताङरि वक्ताजुगुसे स्थानीय ज्योस्हेङ, रिमठिम, परम्परा थेन उत्पादनदा पर्यटनतेन थुइसि छार दोखाङला स्हुगरि मध्यपुरदा स्थापित लाबारि खाम्सेला धारणा थान्बा मुबा ।

'दोखाङ मध्यपुर' अभियान ग्याम्से मध्यपुर थिमिदा रिमठिमकि ओसेम पर्यटकीय केन्द्रला स्हुगरि फेल्गेबा दोन्ता किन्बा आयोजकसे उन्पाङ्बा मुला ।

बागमती प्रदेश सरकार

संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालय

हेटौंडा, नेपाल

नेपालभाषा त्रैमासिक बुलेटिन

नेपालभाषा त्रैमासिक बुलेटिन

वर्ष २ , अंक ६, पृष्ठ ८, माघ–चैत २०८२, पोहेलागा–चौलागा ११४६, January – April 2026

मतिनाया पर्व फागु

अबिरया होली तंचाया ल्यासे, अबिरं छ्गुं ख्वाः हिसी दयेका बी

सहयोग रंजित

होलिया मेला, मयजु मस्युला
अबिर भचाः नं तये मज्युला

स्वनिगमय् सुथय् बहनि थाइगु दाफाय् थ्वइगु थुगु म्येया लसं फागुया उल्लासय् छगु मेगु हे कथंया रौनक तनी। न्हापान्हापा ल्याय्म्हत थथेज्यागु लोकभाका हाला फागुबलय् सहर बजाः चाःहुलेगु याइ। थयात यःम्हेसिया न्ह्यःने वनी, अले म्येया बःकया जुसां थःगु भावना प्वंकेगु याइ। थ्व बसन्त ऋतुं मिसा–मिजं सकलसित मतिनाय् प्वःचिनिइ। थःगु मतिना प्वंकेगु वा धाय् अभिव्यक्ति यायेगु छगू अवसर खः फागु।

युवापुस्ता सहर बजारया त्वाःपतिकं म्ये हाला फागु म्हितेगु याइ। मिजंत अबिर ह्वला, म्ये हाला चाहुलि धाःसा मिसातय्गु पुचलं उमिगु सलय् सः ज्वःलाकि। झण्डै स्वंगू दशक न्ह्यःतकया चलन थौं बाखं थें जुल।

मिजंत 'झ्यालय् च्वंगु तुकं मा, वहे ल्यासे जितः मा, व ल्यासे मदयेकः जा हे मनया' धकाः म्ये हाली।

थः यःम्ह ल्यासे तं चाइ धकाः हाकनं पासापिनि नाप ख्याः याइ।

'अबिरया होली तंचाया ल्यासे, अबिरं छगुं ख्वाः हिसी दयेका बी', स्वनिगमय् फागुया इलय् थ्व म्ये बय् बय् जुइ।

अबिरया उन(रंग)नाप मतिना व भावनाया रंग नं हिली। थुगु म्ये उगु भावनाय् लय् बिइ। मल्लकालीन इतिहास दुगु थुगु लोकम्ये थौंकन्हय् नं प्रचलनय् मदुगु धाःसा मखु। न्हापा दाफाय् जक सिमित थज्यागु म्ये आः नं हालीगु याः। उगु हे लसय्। बस् खँग्वः व हालिगु परिवेश हिल।

•••

सिमात वाउँगुसे खने दयावइ। स्वांत रंगिविरंगी। सर्गः खुलेजुया वँचुसे च्वनी। वसन्त ऋतु वइबलये वातावरण हे न्ह्यइपुसे च्वनी। फागु नं प्रकतिलिसें मेगु हे रंग ज्वना वइ। प्राकृतिक कथं वातावरण न्ह्यइपुसे च्वनीगु व मौसमं मनूतय्त उत्साहित यानाबिइ।

ऋतुतय्गु जुजु 'वसन्त'या लसकुस यायेत वसन्त पञ्चमीनिसें हे प्रेम–विनयया म्ये हालीगु परम्परा दु। उकिसनं फागु विशेष जुया ह्यःने वइ। गुकिया स्वनिगमय् विस्कं हे परम्परागत महत्व दु। फागुयात थी थी रस रागलिसे धुमधाम हे न्यायेकि।

रामकृष्ण दुवालया धापुकथं वसन्तदुने प्यंगु ब्वः दु। न्हापांगु वसन्त, निक्वःगु रास, स्वक्वःगु तफा अले लिपांगु फागु। वसन्त पञ्चमीया न्हिनिसें न्हापा दरबारय् वसन्त श्रवण याइगु कनादी थ्वयक संगीतकर्मीं। थी थी ऋतुया गाथात लिसे दरबारय् म्येत थ्वयेगु याइ। बुलुहुँ हालिगु मतिनाभावया म्येतपाखें वसन्त वल धइगु संकेत बिइ। सरस्वती पूजाया न्हि हनुमानढोकाय् आः नं वसन्त श्रवण याः। रासय् कृष्ण व वृन्दावनया बाखं न्यने दइसा तफाय् उगु बाखंयात सुर ताल मिलेयाना न्ह्यब्वइगु याइ।

थुगु स्वंगु हे तह सिधय् धुंकाः उल्लासमय वातावरणय् उत्सव कथं फागु न्यायेकीगु याइ। थःथ रङ म्हिता, अबिर ह्वलाः फागु न्यायेका च्वनीबलय् अनं थी थी रंग खनेदइ। उगु रंगय् थज्याःगु म्यें प्राण जायेकाच्वंगु दइ। आत्मीयता हिलेगु पर्वकथं कयाच्वंगु फागु कालान्तरय् मतियाना म्येपाखें म्वाका तःगु दु। म्ये संगीतय् मिजं व मिसा दथुइ मतिना व यौन सम्बन्धया भावत नं पिज्वगु खनेदु।

बुलुहँ फागु 'होली' जुल। 'अनलिपा म्ये संगीतय् नं होली खँग्वलं भ्यय्पुल,' दुवालं धयादी। उकिं आः प्रचलनय् दुगु 'अबिरया होली...' थेंज्यागु म्येत प्राचीन मखुधकाः वय्कःनं धयादी।

धाइ, 'स्वनिगमय् झीसं गुब्लें नं होली मन्यायेका। इतिहास स्वयेगु खःसा किरातकाल निसें थन फागु न्यायेकाः वयाच्वंगु दु।'

फागुइ म्येया छयलाबुला महत्व कयाः धयादी दुवाल। किरातकालनिसें उत्सवया कथं न्यायेका वयाच्वंगु फागु शासन व ईलिसे हिलावन। मल्ल जुजुपिंसं दरबारय् पँथय् रङ्गिबिरङ्गी ध्वजा पताकात ब्वयेकाः चीर स्वायेगु न्ह्याकूगु खः। ९ गू ताल, ९ गू बाजं थानां नव रसय् प्याखं हुला, न्ह्यइपुका चीर थनेगु याइ। फागुया लोकम्येत मल्लकालनिसें चलनय् वल। गु नेवाःतय्गु म्हसीका हे जुल। यक्वःसुर तालय् मिथिला लागाया प्रभाव खनेदु।

दुवालं दरबारय् चीर थनेबलय् थाइगु लोकम्येया लसय् बलि जूजूया म्ये हालिगु इतिहास दुगु कनादी।

'बलिराजा के द्वार मचे फागु' (बलिराजाया लाय्कूइ फागु मचेजुल)'

ल्यं पृष्ठ १८ य्

बागमती प्रदेश ललितकला प्रज्ञा–प्रतिष्ठान पलिस्था ज्या न्ह्याःत

येँ। बागमती प्रदेश सरकारया संस्कृति व पर्यटन मन्त्रालयं प्रदेश दुने कला, संस्कृति, भाय् व वसःया संरक्षण व प्रवर्द्धन यायेगु आज्जुसहित बागमती प्रदेश ललितकला प्रज्ञा–प्रतिष्ठान गठन प्रक्रिया न्ह्यःने यंकूगु खँ धाःगु दु। थ्वहे सन्दर्भय् यैँया नक्सालथासय् ‘बागमती प्रादेशिक ललितकला प्रदर्शनी तथा सम्मेलन २०८२’ न्ह्याःगु दु।

मन्त्रालयया कथं प्रतिष्ठान गठनया निंतिं माःगु कानुन तर्जुमा व गठन आदेश तयार पार्ने ज्या जुयाच्वंगु दु। प्रस्तावित संरचना कथं नाट्यकला, संस्कृति, वास्तुकला व तात्विक सम्पदाया विज्ञत दुथ्याका प्राज्ञसभा गठन जुइ, गुकिलिं प्रतिष्ठानया नीतिगत आधार तय याइ।

प्रदर्शनीया उद्घाटन बागमती प्रदेशया संस्कृति व पर्यटनमन्त्री सुरेश श्रेष्ठं यानादीगु खः। उद्घाटन समारोहय् वय्कलं कला व संस्कृति राष्ट्रया म्हसीका (पहिचान) लिसे अभिन्न रुपं स्वानाच्वंगु खँ न्ह्यथँसें ललितकलाया संरक्षण व प्रवर्द्धनमं अर्थतन्त्रय् तकं ग्वाहाली जुइगु खँ धयादीगु खः। वय्कलं कलाकारत राष्ट्रया मेरुदण्ड जूगु खँ न्ह्यथँसें हस्तकला, मूर्तिकला, कास्टिङ लिसेंया सिर्जनात्मक क्षेत्रं मुलुकया अर्थतन्त्रय् अर्बौं तका योगदान वःसां कलाकारतय्सं अपेक्षीत राज्यया ग्वाहाली (सहयोग) काये मफुत धयादीगु खः। लिसें, कलाकार अरनिकोया मूर्ति निर्माण व न्यापूखुसि (पाँचपोखरी) थाङ्पालय् निर्माणाधीन बुद्धमूर्ति लगायतया योजनाय् प्रदेश सरकारया पाखें ग्वाहाली जुइगु प्रतिबद्धता नं प्वंकादीगु खः।

मन्त्रालयया सचिव दीपेन्द्र सुवेदीं कलाकारतय्सं मुलुकया राजस्व प्रणालीइ उल्लेखनीय योगदान बिया वयाच्वंगु खँ न्ह्यथँसें पर्याप्त सरकारी संरक्षण, प्रोत्साहन व सहजीकरणया आवश्यकता दु धयादीगु खः। वय्कःया कथं कलाकारतय्त योगदानया उचित मूल्यांकन व संस्थागत समर्थन मदया कला क्षेत्रं कायेमाःगु म्हसीका अझै सुदृढ जुइ मफुगु अवस्था खनेदुगु खः।

नेपाल ललितकला प्रज्ञा–प्रतिष्ठानया कुलपति नारदमणि हार्तम्छालीं समाजया ‘सफ्ट पावर’या रुपय् कलाकारतयगु भूमिका महत्वपूर्ण जुइगु खँ धयादीसें ललितकलामार्फत सामाजिक रूपान्तरणयात सशक्त यायेमाःगु धारणा तयादीगु खः। उपकुलपति व बागमती प्रदेश समन्वय समिति संयोजक लालकाजी लामां स्थानीय तह व भूगोल लिसे स्वाना कलाया विकासय् प्रतिष्ठानं ज्या यानाच्वंगु खँ कनादीगु खः। सदस्यसचिव देवेन्द्रकुमार काफ्ले ‘थुम्केली’ वर्तमान पुस्ता हे वइगु ललितकला इतिहास निर्माण याइगु शक्ति जूगु खँ न्ह्यथनादीगु खः।

प्रदर्शनीइ परम्परागत व समसामयिक चित्रकला, मूर्तिकला, शिल्प–हस्तकला, वास्तुकला, लोककला व बहुआयामिक सिर्जनात्मक विधाया २३० स्वयां अप्वः कलाकृति तयातःगु दु। बागमती प्रदेशया कलाकारतयगु कृति अवलोकन यायेत दर्शकपिनिगु उपस्थिति उल्लेखनीय जूगु खँ धाःगु दु।

समारोहय् सिद्धिरत्न शाक्य, रामसुन्दर ख्याजु, सरिता चित्रकार, विश्वम्भर लामिछाने, सिन्धुली कला घर, वर्ल्ड आर्टलिङ्क व ई आर्टस् नेपालयात सम्मान याःगु खः। प्रदर्शनीया क्युरेटिङ प्राज्ञसभा सदस्य सुन्दर सिंखवालया संयोजनय् सविना तामाङ व रजनी सिंखवालं यानादीगु खः।

नेपाल पर्यटन बोर्ड कला प्रवर्द्धक जूगु उगु प्रदर्शनी फागुन १२ गते तक सञ्चालन जुइगु खँ आयोजकं जानकारी बियादीगु खः।

मतिनाया पर्व फागु ...

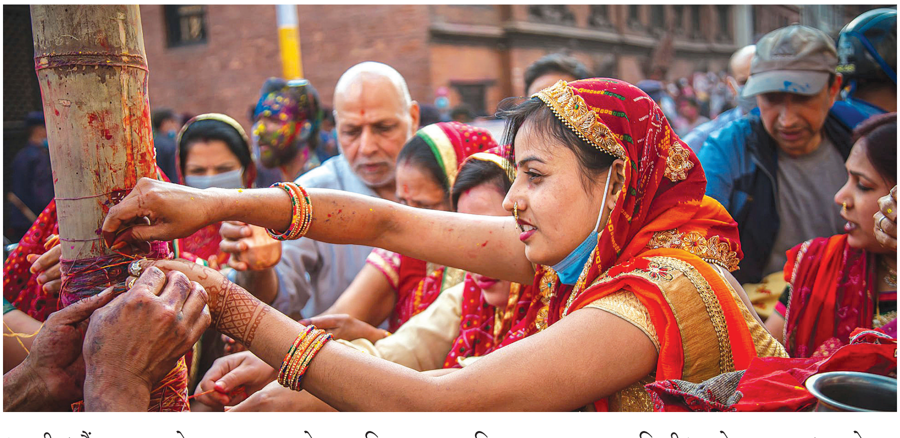

बलिराजाया इतिहास किरातकालयागु धकाः दुवालं धयादी, ‘बलि राजाया दरबारय् हे फागु मचेजुगु धायेबलय्झीगु सभ्यता गुलि पुलांगु जुइ। वय्कःया नांया म्ये फागुया लसकुसय् न्हापांगु थ्व हे म्ये हालीगु यानाच्वंगु खः। लिपा थुकिइ होलिकाया सन्दर्भ स्वात अले होली जुल। सत्य युगया बाखंयात द्वापर युगया बाखनं लिपा लाकल। फागु खँग्वःलिसे आः थ्व म्ये तने धुंकूगु दु।’

फागु खँग्वःया छयलाबुला म्हो जुसांतबि स्वनिगमया नेवाः वस्तीइ फागु खँग्वः तनामवनीगु दुवालं धयादी।

‘थनया नेवाः वस्तीइ आः नं फागु न्यायेकी। फागुया भजन हाली। अथेसां उकिया स्वरुप व खँग्वलय् जक ह्यूपाः वःगु खः,’ वय्कः नं धयादी।

•••

थुगुसि नं वसन्त पञ्चमीनिसें स्वनिगमय् फागुया म्ये लय्त थ्वयाच्वंगु दु। पुलांगु लय् व म्येय् न्हूगु खँत थपु जूगु दु। न्हूगु खँग्वलं च्वःगु दु। न्हूगु ताल सुरत दत। इतिहास जुइगु इवलय् रसरागया नगुलय् लुइगु बिचाःत नं म्ये–संगीतय् थपु जुयावन। अले उकियात मनूतय्सं नालाः थथेज्यागु मतिनाया म्येत दयेकल।

‘अबिर इला लखः छवाका फागु पुन्हीया होली म्हितेवा’ थौंतक नं दाफाय् थथे मतिनाया म्येत थ्वयाच्वंगु दु। भागवतीय परम्पराय् थुगु म्येय् प्रेमविनयया खँत वःगु दुवालं बनादी। उकि नं म्ये–संगीतया माध्यमं थी थी कथं मतिना अभिव्यक्त याइ।

अथे खःसा नं फागुइ हालिगु थज्यागु म्येत न्ह्यइपुकेगुया निंतिं जक मखूगु वय्कलं कनादी। थ्वज्यागु म्येया स्वापु आत्मालिसें दइगु वय्कःया तर्क दु।

धयादी, ‘थौंकन्हय् या म्येत ल्याय्म्ह–ल्यासेतय्गु मतिनाया खँय् जक लिकुनाच्वंगु दु। चर्चाय् वःगु म्येत न्ह्यइपुकेगु निंतिं जक दयेकूगु खः गुकिंया फागुनाप छुं नं स्वापु मदु। फागुइ झीगु जीवनय् शिक्षा, विकास, जनजीवन व व्यवस्थापनया खः दुथ्यानाच्वंगु दु।’

दुवालया धापूकथं न्हापा फागुइ हालिगु लोक म्येय् ताल सुरु राग भावत पाय्छि जुइ। नवरसय् हे म्ये–संगीत थ्वयाच्वनी। थौंकन्हय्या म्येय् म्हितिचा न्ह्यइपुकेगु निंतिं जक न्ह्यब्वःगु जुया फागुयात विकृतीकथं व्याख्या यायेत तकं लिफः मस्वयेय् धुंकल। ‘न्हापा फागु धइगु रंगया पर्व खः। अबिरया उत्सव खः। मनूत थी थी रंगं छायेपिये याइ। आः मनूत म्वासां म्वामदूगु रंगतं ख्वालय् बुलाः म्वायेक म्वायेकं जुयाच्वंगु तकं खनेदु। थुकिं इतिहास लेखनय् गथेज्यागु सन्देश वनी ?’, वय्कलं न्ह्यस तयादी।

न्हापा फागु म्हितेगु गुथि दु। गुथिइ थःथगु त्वाःया पासाभाइलिसे मुनेगु याइ। आयस्तापाखें वइगु रकमं पूजा यानाः गुथिया दुजः दथुइ फागु म्हिती। प्रत्येक दाफाय् ‘क्वयने पूजा’ याइगु चलन दूगु खः। लिपा सरकारं गथिया जग्गात दुकासानिसें आयस्ता वइगु त्वतल अले फागुया गुथित दिना वन। अन हालिगु म्ये–संगीत नं दिना वन। गुथिबाहेक थः यःथे फागु न्ह्यइपुइकिपिं नं दइ। उपिं फुकं जाना मुनां न्ह्यइपुइकेगु याइ। फागुइ जीवन उत्सवमय जुइ।

न्हूगु खँग्वलय् जुसांतबि फागुया लोकभाकात स्वनिगमय् म्वानाच्वंगु दु। उगु धुनं सुथ–बहनिइ नेवाः बस्तिइ थ्वयाच्वंगु हे दु। बुढापाकात दाफाय अबिरया हे भाका हालाच्वंगु दु। खँग्वः थुसां मथुसां ल्यासे–ल्याय्म्हःत ‘होली हे...’ धकाः फागुको रसय् प्याखं हुलाच्वंगु हे दु। अथेसां, थ्वः हे न्हूगुपनं मौलिकता तनीगु ग्याचिकू धाःसा उतिकं हे दु।

दुवालं धयादी, ‘उगु इलय् ज्यागु म्ये–संगीतं मतिनानापं जक मखु स्वनिगःया जीवनशैली व दर्शन कनेगु याइ। तर, आधुनिकता नापं उगु म्ये–संगीतय् यक्वसिनं विकृति खंकूगु दु। संस्कार थुइकीगु म्येयात विकृत मयासें फागु म्हिते।’

दोलखाया सांस्कृतिक व मुद्रा संग्रहालय भीमेश्वर नगरपालिकायात हस्तान्तरण

दोलखा । बागमती प्रदेश सरकारं करिब ३ करोड २२ लाख तका लगानी याना दयेकूगु सांस्कृतिक सम्पदा व मुद्रा संग्रहालय भीमेश्वर नगरपालिकायात हस्तान्तरण याःगु दु । हस्तान्तरण ज्याइवलय् बागमती प्रदेशया संस्कृति व पर्यटनमन्त्री सुरेश श्रेष्ठं उगु संग्रहालययात व्यवस्थित रुपं सञ्चालन यासें मू पर्यटकीय गन्तव्यया रुपय् विकास यायेत इनाप यानादीगु खः ।

मन्त्री श्रेष्ठं संग्रहालय दयेका धुंका निदँ तक प्रभावकारी रुपं सञ्चालन जुइ मफुत धासें आः स्थानीय तहया जिम्मेवारीइ वयेधुंका थ्वया व्यवस्थापन व प्रवर्द्धन प्रभावकारी जुइगु विश्वास प्वंकादीगु खः । वय्कलं ऐतिहासिक सामग्रीया संरक्षणया निंतिं माःगु बजेट विनियोजन व दीर्घकालीन व्यवस्थापनय् ध्यान बीमालुगु धारणा तयादीगु खः ।

मन्त्री श्रेष्ठया कथं संग्रहालयं वइगु आम्दानी मध्ये ३० प्रतिशत प्रदेश सरकार व ७० प्रतिशत स्थानीय तहयात वनेगु व्यवस्था यानातःगु दु । उगु संग्रहालय मार्फत वि.सं. १६४८ निसें १६६२ (ई.सं. १५९१–१६०५) तक्क जुजु जयन्द्र सिंह देवं सञ्चालन यानादीगु वहःया सिक्का (चाँदीका सिक्का)या ऐतिहासिक महत्व संरक्षण यायेगु लक्ष्य तयातःगु दु । थ्व ज्याय् इन्जिनियर आत्मा कृष्ण श्रेष्ठया विशेष योगदान दुगु खँ धाःगु दु ।

ज्याइवलय् बागमती प्रदेशया सचिव दीपेन्द्र सुवेदीं संग्रहालययात हेरिटेज पर्यटनया महत्वपूर्ण गन्तव्यया रुपय् विकास यायेमाःगु खँ धयादीगु खः । वय्कलं प्राकृतिक, सांस्कृतिक, साहसिक व सम्पदा पर्यटनया प्यंगू मू आधार मार्फत दोलखायात आकर्षक गन्तव्य दयेकेफइगु धारणा तयादीगु खः ।

भीमेश्वर नगरपालिकाया प्रमुख इश्वर नारायण मानन्धरं संग्रहालय हस्तान्तरण नापं थ्वया प्रभावकारी सञ्चालनया दायित्व स्थानीय तहय् वःगु खँ धासें कानुनी जटिलता व स्रोत–साधनया अभावया कारण विकासय् चुनौती खनेदुगु खँ धयादीगु खः । वय्कलं कानुनी संरचनाय् सुधार व स्रोत परिचालनय् सहजता माःगु धारणा तयादीगु खः ।

उपप्रमुख कमला बस्नेतलं स्थानीय समुदायया सक्रिय सहभागिता बिना सम्पदाया संरक्षण सम्भव जुइ मखु धासें संग्रहालय प्रति नागरिकया चासो व अपनत्व अप्वांकेमाःगु आवश्यकता धयादीगु खः । वडा अध्यक्ष स्टालिन श्रेष्ठं ताःहाकःगु इलंनिसें पहुँच व सरसफाइ सम्बन्धी समस्या समाधान जुया संग्रहालय सञ्चालनय् वःगु प्रति लसता (खुशी) प्वंकादीगु खः ।

प्रदेश सरकारया अधिकारीपिनिगु पहलसें हालै सरसफाइ व व्यवस्थापन ज्या क्वचाय् जुया संग्रहालय सञ्चालनय् वःगु खँ धाःगु दु । संग्रहालय सञ्चालन नापं दोलखाया ऐतिहासिक व पुरातात्त्विक म्हसीका थप सुदृढ जुइ व स्थानीय पर्यटन व अर्थतन्त्रय् सकारात्मक प्रभाव लाइगु अपेक्षा यानातःगु दु ।

चालु आर्थिक दँय् बागमती प्रदेश सरकारं दोलखा जिल्लाय् करिब ४० करोड तका लगानी याःगु खँ न्ह्यथँसें थुकिलिं स्थानीय गौरव, म्हसीका व आर्थिक सम्भावनायात थप उचाइय् थ्यंकेगु विश्वास प्वंकातःगु दु ।

प्रधानमन्त्री नापं बागमती प्रदेशं माग यात संवैधानिक अधिकार

हेटौंडा । बागमती प्रदेश सरकारं संविधानं बियातःगु थःगु अधिकार बीगु निंतिं प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाह (बालेन) नापं माग याःगु दु ।

प्रदेशसभाया १७औं अधिवेशनया न्हापांगु बैठकयात मंगलबार सम्बोधन यासें मुख्यमन्त्री इन्द्रबहादुर बानियाँ प्रदेश सरकारया संविधान प्रदत्त अधिकार माग यानादीगु खः ।

चुनावया इलय् जनकपुरं प्रधानमन्त्री शाहं 'येँय् अधिकार फ्वःवनेम्वाः, पशुपतिनाथया दर्शन यायेत जक वनेगु' धयादीगु खँ लुमंकादिसें मुख्यमन्त्री बानियाँ प्रदेशयात संविधानं बियातःगु फुक्क अधिकार बीगु निंतिं इनाप यानादीगु खः ।

'प्रदेशयात संविधानं बियातःगु अधिकार लोकतान्त्रिक दल कांग्रेस, एमाले व माओवादीं सरकार न्ह्याकावंगु इलय् हारगुहार यानाः नं वःगु मदु, आः थ्व जनताया सरकार, संघीयताप्रति प्रतिबद्ध सरकारपाखें चुनाव न्ह्यः अज्याःगु हे खँ न्यनागु खः, उगु हे बुझेयागु खः, उगु हे आधारं उगु अधिकार प्रदेशय् वइगु विश्वास दु,' मुख्यमन्त्री बानियाँ धयादिल, 'जिमितुगु अधिकार यक्व मयाक (यथाशीघ्र) आः जुयाच्वंगु एक्सन थें फाष्ट ट्याकय् वयेमाः ।'

बानियाँ संघीय सरकारपाखें खटेर वइपिं प्रमुख सचिव व सचिवपिनिगु कार्यसम्पादन व अस्वाभाविक फेरबदलप्रति असन्तुष्टि नं प्वंकादीगु दु । समयावधि मगाःसें कर्मचारी फेरबदल जुइगु कारणं ज्या यायेमाःगु इलय् जक अप्ठेरो जूगु वय्कःया गुनासो दु ।

प्रमुख सचिव प्रदेशय् वयेधुंका कम्तिमा नं निदँ तक सरुवा मजुइगु कथं छवयेमाःगु खँ वय्कलं धयादीगु खः ।

'प्रधानमन्त्रीज्यू मेयर जुयाच्वंगु इलय् प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतया कारण ज्या यायेमफुत धइगु न्यनागु खः । उगु हे बिडम्बना उहाँ बुझेर ज्या यानादीगु विश्वास दु,' मुख्यमन्त्री बानियाँ धयादीगु खः ।

थः मुख्यमन्त्री जुयादीगु ८ लाय् ४ ला नं मगाःसें छम्ह प्रमुख सचिव फेर जूगु व आः मेम्ह प्रमुख सचिव नं गुगु इलय् वनी धइगु धाये मफइगु खँ वय्कलं कनादीगु खः । मन्त्रालयया सचिवत नं गुगु इलय् वनी धइगु खँय् मन्त्रीतय्सं थाहा मकायेगु समस्या न्ह्यगुलिं प्रदेशय् दुगु खँ वय्कःया धापू दु । प्रमुख सचिव व सचिवत फेरबदल यायेगु इलय् मुख्यमन्त्री नापं सल्लाह यायेत संघ सरकारयात बानियाँ इनाप यानादीगु खः ।

थथे हे, मुख्यमन्त्री बानियाँ बागमती प्रदेश भ्रष्टाचारमुक्त, सुशासनयुक्त, पारदर्शी, जवाफदेही व जिम्मेवार सरकार जुया जनताप्रति उत्तरदायी जुया ज्या यानाच्वंगु खँ धयादीगु खः । वय्कलं नागरिकपिनिगु अपेक्षानुसार ज्या यायेत संघ सरकार नापं सहकार्य यानाः प्रदेश सरकार न्ह्यःने वने चाहेजुयागु खँ धयादीगु खः ।

जनजाति महासंघया स्वदँया ज्याझ्वः सार्वजनिक

येँ । नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ (नेफिन) या न्हूगु निर्वाचित कार्यसमितिं ३९ बुँदाया स्वदँया कार्यकाल दुने क्वचायेकेगु ज्याझ्वः (कार्ययोजना) सार्वजनिक याःगु खः ।

नेफिन संघीय परिषद सचिवालय येँय् थौं पत्रकार सम्मेलन यासें नेफिनं उगु कार्ययोजना सार्वजनिक याःगु खः । नेफिनया न्हूगु निर्वाचित अध्यक्ष निमा लामा ह्योल्मों थःगु स्वदँया कार्यकाल दुने महासंघया थःगु हे ज्याकुथि भवन दयेकेगु प्रतिबद्धता प्वंकादीगु खः । महासंघया न्हापाया कार्यसमिति, गेल्जे लामा शेर्पाया नेतृत्वया समितिं भवनया निंतिं ९ आना जग्गा यल (ललितपुर)य् न्यायेधुंकूगु दु ।

अथे हे, अध्यक्ष ह्योल्मोया कथं स्वदँया कार्यकाल दुने आदिवासी जनजाति मन्त्रालय गठनया निंतिं सरकार नापं पहल यायेगु, म्हसीका (पहिचान)या आधारय् प्रदेशया नां तयेगु, न्हय्गू प्रदेशयात अप्वयेका झिगुलिं (११) दयेकेत पहल यायेगु, संविधानय् सुनिश्चित यानातःगु आदिवासीया स्वायत्त क्षेत्र, संरक्षित व विशेष क्षेत्र निर्धारण याकेगु, भाषा आयोगं सिफारिस याःगु प्रदेशय् मातृभाय्या सरकारी कामकाजी भाय्या रुपय् छयलेगु, जनसंख्याया आधारय् समानुपातिक प्रतिनिधित्व सुनिश्चित याकेगु खँ दु ।

अथे हे, आदिवासीया प्रथाजनित कानुन निर्माणया निंतिं पहल यायेगु, आदिवासीया थातथलोयात क्लस्टर कथं विकास यायेगु व याकेगु, आदिवासीया थातथलोयात धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्र दयेकेगु, आदिवासी जनजाति संघ संस्थाया सशक्तीकरणया निंतिं अभियान न्ह्याकेगु, म्हसीका (पहिचान)या मुद्दा सम्बोधन याकेगु निंतिं सतक व सदनय्

अभियान न्ह्याकेगु, आदिवासी जनजाति आयोग, थारू आयोग, आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठानया आर्थिक क्षमता व दायरा फराकिलो यायेत संस्थागत पहल यायेगु आदि दु ।

पत्रकार सम्मेलनय् महासंघया महासचिव विमल सारु मगरं ताःहाकःगु इलंनिसें राज्यपाखें हेपियापिं, चेपियापिं, आदिवासी जनजाति, मचात (बालबालिका), भाषिक विभेदय् लानाच्वंपिं नापं सरकारं क्षमा मालेमाःगु खँ धयादीगु खः । सरकारं दलित समुदाय नापं विभेद याःगुलिं क्षमा माग्याःथें मेमेपिं समुदाय नापं अथेहे क्षमा मालेमाःगु वय्कःया माग दु ।

अथेहे, आदिवासी जनजाति जेनजी (Gen Z) पुचलं तयाःगु माग सम्बोधन याकेगु ज्याय् ग्वाहाली यायेगु, आदिवासी जनजातिइ मौलिक ज्ञान, सीप, कला, संस्कृतिइ आधारित उद्यम, पर्यटन, कृषि व उद्योग विकास यानाः आय आर्जन नापं स्वायेगु ज्याझ्वः न्ह्याकेगु, आत्मनिर्णयया अधिकार प्रभावकारी रुपं कार्यान्वयन जुइगु वातावरण दयेकेगु, परम्परागत उपचार विधि, स्वास्थ्य ज्ञानया संरक्षण व मान्यता बीगु निंतिं ज्याझ्वः न्ह्याकेगु महासंघया योजना दुगु खँ महासचिव सारु मगरं धयादीगु खः ।

वय्कःया कथं आदिवासी अधिकार सम्बोधनया निंतिं ज्यान आहुति बियादीपिं सुकदेव गुरुङ, पदम लिम्बू लगायतयात सहिद घोषणा यायेत महासंघं माग याःगु दु ।

महासंघया चैत ५ निसें ७ गते तक्क येँय् क्वचाय् जूगु ११ औं महाधिवेशनं २१ सदस्यीय न्हूगु कार्य समिति ल्ययेधुंकूगु दु । वि.सं. २०४७ सालय् पलिस्था जूगु महासंघय् आःतक १०म्हं नेतृत्व यानादीगु खः ।

महासंघया संस्थापक महासचिव सुरेश आलेमगर (२०४७–५१), परशुराम तामाङ (२०५१–५७), बालकृष्ण मावुहाङ (२०५७–६०), डा. ओम गुरुङ (२०६०–६३) तक्क महासचिव जुयाः नेतृत्व यानादीगु खः । उकिया लिपा अध्यक्ष प्रणाली (अध्यक्षात्मक प्रणाली) न्ह्याःगु खः ।

प्रदेशदुने २४ किलोमिटर सडक कालोपत्रे

हेटौँडा । बागमती प्रदेशया भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयलं चालु आर्थिक दँया चैत अन्तिम तक्क प्रदेशदुने २४.८७ किलोमिटर सडक कालोपत्रे याःगु खँ धाःगु दु ।

उगु इलय् १९.०२ किलोमिटर सडक ढलान व १८.२१ किलोमिटर सडकय् ग्राभेल ज्या क्वचाय् जूगु मन्त्रालयलं सार्वजनिक याःगु तथ्यांकय् न्ह्यथनातःगु दु । अथेहे, १२ गू न्हूगु सडक पुल दयेकेगु ज्या नं क्वचाय् जूगु दु ।

आवासपाखे सीमान्तकृत समुदाय लक्षित ज्याझ्वः अन्तर्गत उल्लेखनीय प्रगति जूगु मन्त्रालयया धापू दु । चेपाङ, वनकरिया, माझी व बोटे समुदायया निंतिं एकीकृत बस्ती विकास ज्याझ्वः मार्फत २५ गू आवास दयेकेगु ज्या क्वचाय् जूगु दु ।

अथेहे, खरया छाना उन्मूलन ज्याझ्वः अन्तर्गत ३५ गू, जनता आवास ज्याझ्वः मार्फत ६० गू छेँ व १५ गू सामुदायिक भवन दयेकेगु ज्या क्वचाय् जूगु खँ भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्री डा. दिनेशचन्द्र देवकोटां जानकारी बियादीगु खः ।

मन्त्री देवकोटां मन्त्रालयलं भौतिक निर्माण नापं नीतिगत सुधार व सुशासनया ख्यलय् नं

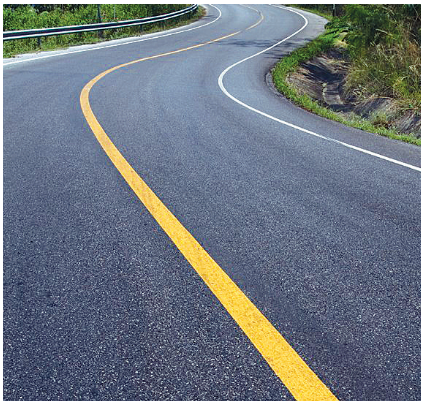

उल्लेखनीय उपलब्धि हासिल याःगु खँ कनादीगु खः । वय्कलं मन्त्रालयलं पुलांगु ज्याशैली हिलाः दीर्घकालीन व परिणाममुखी ज्याय् ध्यान केन्द्रित याःगु खँ धयादीगु खः ।

मन्त्रालयलं 'क्लाइमेट रेजिलेन्ट इन्फ्रास्ट्रक्चर प्लानिङ गाइडलाइन', 'फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि' व 'बागमती प्रदेश सहरी नीति २०८२' या मस्यौदा अन्तिम चरणय् थ्यंकूगु दु । अथेहे, पुल्चोक इन्जिनियरिङ क्याम्पस नापंया सहकार्यय् पहिरो–बायो इन्जिनियरिङ गाइडलाइन तयार यानाच्वंगु दुसा सरकारी भवनतपिनिगु तथ्यांक व्यवस्थापनया निंतिं 'भवन व्यवस्थापन सूचना प्रणाली' कार्यान्वयनय् हःगु दु ।

ताःहाकःगु इलंनिसें अलपत्र लानाच्वंगु ४३ गू रुग्ण आयोजना मध्ये ३४ गू आयोजना पुनः सुचारु याःगु खँ मन्त्रालयलं धाःगु दु । वर्षाया इलय् सडक अवरोध लिकेत 'द्रुत प्रतिकार्य टोली' परिचालन यानाः हेटौँडा–येँ स्वाइगु छोटो मार्ग २४ घण्टा दुने सञ्चालनय् हःगु खँय् नं मन्त्रालय दाबी याःगु दु ।

मन्त्री देवकोटां विकासयात समावेशी व समन्यायिक दयेकेगु लक्ष्यसहित प्रत्येक जिल्ला व निर्वाचन क्षेत्रयात केन्द्रय् तयाः योजना न्ह्याःने यनेगु खँ कनादीगु खः । वय्कलं मानव विकास सूचकांकय् लिउने लाःपिं पालिकातपिनिगु निंतिं विशेष सडक सञ्जाल कार्यविधि कार्यान्वयनय् हःगु खँ जानकारी बियादीगु खः ।

मन्त्रालयलं बागमती प्रदेशया प्रशासनिक भवन दयेकेगु निंतिं जग्गा सुनिश्चित यायेधुंकूगु खँ धाःगु दु धाःसा 'शिव सर्किट प्रोजेक्ट' अन्तर्गत सिन्धुलीया दुम्जा–कुशेश्वर क्षेत्रय् पाइलट परियोजनाया डिपीआर (DPR) अन्तिम चरणय् थ्यंगू खँ जानकारी बियातःगु खः ।

प्रदेशया १३ गू हे जिल्लायात ‘छगू जिल्ला छगू स्वस्थ सहर’ घोषणा यायेगु तयारी

हेटौँडा। बागमती प्रदेशया छगू जक उपमहानगरपालिका हेटौँडा उपमहानगरपालिका स्वस्थ सहर जुइत्यंगु दु। बागमती प्रदेश स्वास्थ्य मन्त्रालयलं प्रदेशया १३ गू हे जिल्लायात ‘छगू जिल्ला छगू स्वस्थ सहर’ घोषणा यायेगु तयारी कथं प्रदेशया राजधानी जुयाच्वंगु हेटौँडायात स्वस्थ सहर दयेकेगु ज्या न्ह्यःने वंगु दु।

‘छगू जिल्ला छगू स्वस्थ सहर’ ज्याइवः अन्तर्गत हेटौँडा उपमहानगरपालिका स्तरीय समिति बैठक व अभिमुखीकरण ज्याइवः मंगलबार हेटौँडा जुयावंगु दु। जनस्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुर व हेटौँडा उपमहानगरपालिकाया संयुक्त आयोजनाय् जूगु अभिमुखीकरण ज्याइवलय् जनस्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, जनस्वास्थ्य कार्यालयया मेपिं कर्मचारीत नापं हेटौँडा उपमहानगरपालिका प्रमुख, वडाअध्यक्षत, कार्यपालिका सदस्य व कर्मचारीतय्त स्वस्थ, सुरक्षित व दिगो सहर निर्माणया निंतिं माःगु कार्ययोजना तयार यायेगु खँय् सहलह व अभिमुखीकरण नं प्रदान याःगु खः।

ज्याइवलय् हेटौँडा उपमहानगरपालिकाया स्वास्थ्य शाखा प्रमुख सूर्य प्रसाद तिवारी व जनस्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुरया प्रमुख किरण श्रेष्ठ जिल्लाया स्वास्थ्य ख्यःया अवस्था व विश्व स्वास्थ्य संगठन बागमती प्रदेशया अधिकृत हरि भुसालं स्वस्थ सहर निर्माणया निंतिं माःगु कार्ययोजना बारे प्रस्तुतीकरण बियादीगु खः। प्रदेशया प्रत्येक जिल्लाय् स्वास्थ्यमैत्री वातावरण निर्माण यायेगु, स्वास्थ्यया अत्यावश्यक पूर्वाधार थ्यंकेगु, जिल्लाया नागरिकया स्वास्थ्य, सरसफाइ व जीवनस्तर अप्वयेकेगु, सहज स्वास्थ्य सेवाया पहुँच थ्यंकेगु कथं ‘छगू जिल्ला छगू स्वस्थ सहर’ निर्माण अभियान न्ह्यःने यंकूगु दु।

येँया चन्द्रागिरि नगरपालिका, सिन्धुपाल्चोकया मेलम्ची नगरपालिका व मकवानपुरया हेटौँडा उपमहानगरपालिका ‘छगू जिल्ला छगू स्वस्थ सहर’ ज्याइवः न्ह्याःगु दु। अथेहे रसुवाको गोसाइकुण्डय् स्वास्थ्य प्रवर्धन ज्याइवः न्ह्याःगु खँ स्वास्थ्य मन्त्रालयलं धाःगु खः। थ्वयां न्ह्यः काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाया धुलिखेल नगरपालिका नेपालया न्हापांगु ‘स्वस्थ सहर’ घोषित जुइधुंकूगु दु। विश्व स्वास्थ्य संगठन (डब्लुएचओ) नं धुलिखेलयात एसियाया दोस्रो स्तर व नेपालया न्हापांगु स्वस्थ सहरया रुपय् घोषणा याःगु खः।

मनूया स्वास्थ्ययात स्वस्थ दयेकेत स्वास्थ्य ख्यःया योगदान २० प्रतिशत जक दुसा बाँकी ८० प्रतिशत मेमेगु ख्यःत जस्तै नसात्वँसा, छेँया वातावरण, पर्यावरण, शिक्षा, रोजगारी व आर्थिक अवस्थाया प्रभाव लाइगु खँ विश्व स्वास्थ्य संगठन प्रदेश अधिकृत भुसालं धाःगु दु।

सन् २०१६ य् चीनया संघाई (Shanghai) सहरय् जूगु स्वस्थ सहर सम्बन्धी मेयर सम्मेलन लिपा दिगो विकासया निंतिं मेयरपिं हे वास्तविक परिवर्तन यंकेगु शक्ति खः धइगु प्रतिवद्धतासें स्वस्थ सहरया अवधारणा न्ह्यःने वःगु खः।

प्रदेशय् करिब ७० प्रतिशत मनू सहरय् बसोबास यानाच्वंगु दुसा लिपांगु इलय् नसर्ने ल्वय् नं अप्वया वनाच्वंगु तथ्यांक वय्कलं न्ह्यथनादीगु खः।

ज्याइवलय् बागमती प्रदेशया स्वास्थ्य मन्त्री किरण थापा मगर, हेटौँडा उपमहानगरपालिका प्रमुख मीना कुमारी लामा, प्रदेश सचिव डा. सुमित्रा गौतम, हेटौँडा उपमहानगरपालिका महाशाखा प्रमुख भीम तिमल्सिना लगायतं हेटौँडायात स्वस्थ सहर दयेकेगु बारे थःगु विचाः तयादीगु खः।

देवघाटधामय् श्री शङ्कराचार्य आश्रम भवनया शिलान्यास

देवघाटधाम। पवित्र धार्मिक व आध्यात्मिक स्थल देवघाटधामय् श्री शङ्कराचार्य आश्रम भवनया शिलान्यास ज्याइवः तःजिक व गरिमामय रुपं क्वचाय् जूगु दु।

धर्म, संस्कृति व आध्यात्मिक चेतनाया प्रवर्द्धन यायेगु ताःतः तया दयेकेत्यंगु उगु आश्रम भवनया शिलान्यास विशेष धार्मिक अनुष्ठान नापं क्वचाय् जूगु खः। बागमती प्रदेशया संस्कृति व पर्यटनमन्त्री सुरेश श्रेष्ठ भवनया शिलान्यास यानादीगु खः। ज्याइवलय् मन्त्रालयया सचिव दीपेन्द्र सुवेदी नापं थीथी गुरु व साधुसन्तपिनिगु उल्लेखनीय उपस्थिति दुगु खः।

ज्याइवलय् वक्तापिंसं देवघाटधामया धार्मिक व सांस्कृतिक महत्वयात न्ह्यथँसें आश्रम निर्माणं थ्व ख्यःयात अझ सुदृढ आध्यात्मिक केन्द्रया रुपय् विकास यायेत तःधंगु ग्वाहाली जुइगु विश्वास प्वंकादीगु खः। उगु इलय् श्रद्धालु भक्तजनपिनिगु उल्लेखनीय सहभागितां ज्याइवःयात अझ तःजिक दयेकूगु खः।

आश्रम निर्माणं धार्मिक पर्यटन प्रवर्द्धन नापं स्थानीय विकास व आर्थिक गतिविधिइ सकारात्मक प्रभाव लाइगु अपेक्षा यानातःगु खः।

न्हूगु शैक्षिक सत्र न्ह्यः हे पाठ्यपुस्तक वितरण

चितवन । ईलय् पाठ्यपुस्तक मदइगु अवस्थाया अन्त्य यासें जनक शिक्षा सामग्री केन्द्र लिमिटेड बागमती प्रादेशिक कार्यालय भरतपुरं न्हुगु शैक्षिक सत्र न्ह्यः हे पाठ्यपुस्तक थ्यंकेगु ज्या याःगु दु ।

लिपांगु छुं दँ ईलय् मवःगुलिं विद्यार्थीया अध्ययन प्रभावित जुयाच्वंगु खःसा थुगु शैक्षिक सत्र न्ह्यः हे प्रादेशिक कार्यालयं चैत १६ गतेनिसें न्हय्गू जिल्लाय् पाठ्यपुस्तक वितरण ज्या न्ह्याकूगु खः । नेपाल सरकारया जनक शिक्षा सामग्री केन्द्र लिमिटेड बागमती प्रादेशिक कार्यालय भरतपुरया प्रमुख धनबहादुर केसीं सूचीकृत स्टेसनरी पसल मार्फत विद्यार्थी तक्क पाठ्यपुस्तक थ्यंकूगु खँ जानकारी बियादीगु दु ।

"पुस्तक मीइपिं स्टेसनरी पसल न्हापा कार्यालयय् वयाः सूचीकृत जुइमाःगु अवस्था खः । उकियात अन्त्य यानाः माःगु कागजात इमेल व ह्वाटसएप मार्फत छवयेधुंका कार्यालयय् सूचीकृत जुइगु व्यवस्था यानातःगु दु," वय्कलं धयादिल, "भौतिक रुपं कार्यालयय् वये म्वाः । थथे सूचीकृत जूगु स्टेसनरी पसलय् जिमिसं मागकथंया पाठ्यपुस्तक छवयाबी । छवयाःगु पाठ्यपुस्तक सम्बन्धित स्कुलं विद्यार्थी तक्क थ्यंगु खँ वडा कार्यालयया पौ मार्फत थ्व कार्यालयय् वइगु व्यवस्था यानागु दु । थथे वयेधुंका ढुवानी बापतया खर्च जिमिसं स्टेसनरी पसलयात उपलब्ध याका वयाच्वनागु दु ।"

ईलय् मछापयेगु, विद्यार्थी तक्क वनेकेत ढिलाइ जुइगु थेंज्याःगु थीथी समस्या आः मदुगु दाबी वय्कलं यानादीगु दु । अनलाइन मार्फत वितरण प्रक्रिया न्ह्याकूगुलिं झन्झट व ईलय् ढिलासुस्ती जुइगु ज्या

क्वःदःगु खँ कार्यालय प्रमुख केसीं कनादीगु दु ।

कार्यालयया सूचना अधिकारी केदार विष्ट थुगु दँ कार्यालयय् २० करोड ५६ लाख ९५ हजार ४१० तका बराबरया पुस्तक वःगु खँ जानकारी बियादीगु दु । आः १५ लाख ३५ हजार थान पुस्तक कार्यालयय् दु । आःतक कार्यालयं ६ लाख ६ हजार ६ सय थान पुस्तक मीधुंकूगु दु । गुकिलिं ८ करोड ३४ लाख ४८ हजार ८२६ तका राजस्व संकलन जूगु खँ विष्ट कनादीगु दु ।

कार्यालयया कथं थुगु दँ १५ लाख ५४ हजार ८७७ थान पाठ्यपुस्तक मीइगु लक्ष्य तयातःगु दु । न्हापांगु दँ कार्यालयं २० करोड ८९ लाख ८२ हजार ४१४ तका बराबरया पुस्तक मीगु ज्या जूगु खः । जनक शिक्षां आः कक्षा ३ व कक्षा ५ निसें १२ कक्षा तक्कया पुस्तक छापयेगु ज्या याना वयाच्वंगु दु । १, २ व ४ कक्षाया पुस्तक निजी क्षेत्रं छापयेगु ज्या याःगु दु । कार्यालयं बारा, पर्सा, रौतहट, मकवानपुर, चितवन, पूर्वी नवलपरासी व दक्षिण तनहुँय् पाठ्यपुस्तक मीइगु ज्या याना वयाच्वंगु दु । जनक शिक्षाया भरतपुरय् कार्यालय दुगुलिं अनया स्टेसनरी पसलयात ढुवानी खर्च धाःसा उपलब्ध मयाकी ।

ललितकलासम्बन्धी वैचारिक बहस माःगु खँ

यें । नेपाल ललितकला प्रज्ञा–प्रतिष्ठान व बागमती प्रदेश सरकारया संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालयया ग्वसालय् 'बागमती प्रादेशिक ललितकला प्रदर्शनी/सम्मेलन २०८२' क्वचाय् जूगु दु ।

प्रतिष्ठानया कुलपति नारदमणि हार्तम्छालीं ज्याइवः उलेज्या यासें प्रादेशिक प्रदर्शनी मार्फत सहभागिता, प्रचारप्रसार व नीतिनिर्माण तहय् पहुँच विस्तार जूगु खँ कनादीगु खः । वय्कलं ललितकलासम्बन्धी वैचारिक बहस माःगु विचाः तयादीसें सम्मेलनय् वःगु न्ह्यसः व जिज्ञासायात अनुसन्धान, विश्लेषण व अभिलेखीकरण यानाः लिपाया ज्याइवः (कार्ययोजना) दयेकेगु खँ धयादीगु खः ।

प्रतिष्ठानया उपकुलपति व बागमती प्रदेश समन्वय समिति संयोजक लालकाजी लामां ललितकला ख्यःया नीतिगत, संरचनागत व कार्यक्रमगत विषयय् सहलह यायेगु निंतिं सम्मेलन ग्वसाः ग्वःगु खँ न्ह्यथनादीगु खः । वय्कलं थुकिं ललितकला ख्यःया समग्र उत्थान, विकास व उन्नयनया निंतिं मार्गनिर्देशन याइगु विश्वास प्वंकादीगु खः ।

प्रतिष्ठानया सदस्यसचिव देवेन्द्रकुमार काफ्ले 'थुम्केली' कलाकार स्रष्टा जक मखुसें द्रष्टा नं खः धइगु खँ न्ह्यथँसें कलाकारयात 'मोरल ल मेकर'या रुपय् ब्याख्या यानादीगु खः । वय्कलं कलाकारयात सभ्यता व संस्कृतिइ संवाहकया रुपय् न्ह्यब्वयाः कलाया पुनर्जागरण अभियानय् फुक्क सरोकारवालातय्त स्वायेत इनाप यानादीगु खः ।

बागमती प्रदेश पर्यटन कार्यालय यँया प्रमुख पवनकुमार पोखरेलं अन्तर्क्रिया ज्याइवलय् वःगु न्ह्यसःया लिसः बियादीसें कलां देय्या म्हसीका (पहिचान) जोग्यायेगु ज्या यानाच्वंगु खँ कनादीगु खः । वय्कलं कला ख्यःया प्रवर्द्धनय् प्रदेश सरकार व प्रतिष्ठान दथुइ लिपाया दिंइ नं सहकार्य जुइगु प्रतिबद्धता प्वंकादीगु खः ।

ज्याइवलय् सदस्यसचिव काफ्लेज्वलं 'ललितकला व उकिया महत्व', डा. यामप्रसाद शर्मां बागमती प्रादेशिक ललितकला प्रदर्शनीसम्बन्धी प्रस्तुति व अजय शर्मां 'कलाय् एआई : संकट कि अवसर' विषयलय् कार्यपत्र न्ह्यब्वयादीगु खः ।

अन्तर–प्रदेश सिकाई आदान–प्रदान ज्याइवः अन्तर्गत ग्वःगु ज्याइवलय् लुम्बिनी प्रदेशया मुख्यमन्त्री, उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्री, प्रदेश सचिवत नापं बागमती प्रदेशया संस्कृति तथा पर्यटनमन्त्री सुरेश श्रेष्ठ सहित सहभागी सरोकारवाला व्यक्तित्वत सामूहिक तस्बिरय्।

ज्याइवलय् सचिव दीपेन्द्र सुवेदी, महाशाखा प्रमुख होमनाथ रिजाल, पर्यटन कार्यालय येँया प्रमुख पवन पोखरेल, पर्यटन विकास आयोजना हेटौँडाया प्रमुख रोशन श्रीवास्तव, योजना शाखा प्रमुख अषेश खड्का, निजी सचिव दीपकराज मिश्र व रचना पौडेल लगायतपिनिगु उपस्थिति दुगु खः।

सिन्धुलीया फिक्कलय् १० शय्याया आधारभूत अस्पताल सञ्चालनय्

सिन्धुली । सिन्धुली जिल्लाया फिक्कल गाउँपालिका–३, चनौटेय् आइतवाःनिसें औपचारिक रुपं १० शय्याया आधारभूत अस्पताल सञ्चालनय् वःगु दु।

‘छगू स्थानीय तह, छगू आधारभूत अस्पताल’ धइगु सरकारी नीति कथं थ्व अस्पताल सञ्चालनय् वःगु खः। सिन्धुली जिल्लाया झिगू स्थानीय तह मध्ये दुधौली नगरपालिका, तीनपाटन गाउँपालिका व गोलन्जोर गाउँपालिकां नं आधारभूत अस्पताल सञ्चालनय् हःगु दु।

फिक्कल गाउँपालिकाया अध्यक्ष पार्वती सुनुवारया कथं आइतवाः छगू ज्याइवः दथुइ अस्पताल उलेज्या (उद्घाटन) यानाः सेवा न्ह्याकूगु खः। अस्पतालया उलेज्या बागमती प्रदेशया स्वास्थ्य मन्त्री किरण थापा मगरं यानादीगु खः। उगु इलय् अस्पताल भवन निर्माणया निंतिं जग्गा निःशुल्क उपलब्ध याकूम्ह तुलसीबहादुर श्रेष्ठ, रुद्रबहादुर विक, पदमबहादुर कटुवाल व दिलबहादुर श्रेष्ठयात सम्मानपत्र बियाः सम्मान याःगु खः।

उगु वडाय् सञ्चालित स्वास्थ्य चौकीयात अपग्रेड यासें १० शय्याया आधारभूत अस्पतालया रुपय् रूपान्तरण याःगु दु। गाउँपालिकाया जनसंख्या करिब २५ हजार दुगुलिं सरकारया मापदण्ड कथं १० शय्याया अस्पताल स्थापना याःगु खः। आः अस्पतालय् निम्ह एमबिबिएस (MBBS) चिकित्सकया व्यवस्था दुसा स्थानीय स्तरय् हे नागरिकतय्त आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान जुयाच्वंगु दु।

“निम्ह चिकित्सक सहित १७ म्ह जनशक्तिया व्यवस्था यानाः स्वास्थ्य सेवा बियाच्वनागु दु। भवन निर्माण क्वचायेधुंकाः सेवा न्ह्याःगु करिब छदँ जुइधुंकूगु दु। एक्स–रे, प्रसूति, स्वास्थ्य बीमाया प्रथम बिन्दु कार्यान्वयन लगायतया आधारभूत स्वास्थ्य सेवात सञ्चालनय् दु,” अध्यक्ष सुनुवारं धयादिल।

गाउँपालिकाया कथं अस्पताल भवन संघीय सरकारया १० करोड तका सहयोगय् २०७७ असारनिसें निर्माण न्ह्यानाः छदँ न्हापा क्वचाय् जूगु खः। भवन निर्माण गौरीमाई कन्ट्रक्सनं निदँ दुने क्वचायेकेगु लक्ष्य तयाः जिम्मा काःगु खः, तर थीथी कारणं ईलय् क्वचायेके मफयेवं न्ह्याःनिसें म्याद थप याःगु खः।

पूर्वी विकट क्षेत्रय् लाःगु फिक्कलय् चिकित्सक सहितया अस्पताल मदइबलय् स्थानीय बासिन्दात मेमेगु थासय् उपचार मालेत बाध्य जुयाच्वंगु खः। न्हुगु अस्पताल सञ्चालनय् वःगुलिं महाभारत क्षेत्रया बासिन्दातय् निंतिं स्वास्थ्य सेवाय् तःधंगु उपलब्धि जूगु खँ धाःगु दु।

आः सिन्धुली जिल्लाया कमलामाई नगरपालिका १०० शय्याया अस्पताल सञ्चालनय् दुसा बाँकी गाउँपालिकां आधारभूत अस्पताल भवन निर्माण तिब्र रुपं न्ह्यानाच्वंगु दु।

म्ये प्वाः खम्ह सुजनयात बागमती सरकारं बिल २ लख

भक्तपुर । बोडेय् म्ये प्वाः खनेत तयारी यानाच्वंम्ह सुजनबाग श्रेष्ठयात बागमती प्रदेश सरकारं निगू लख (२ लख) तका दां ग्वाहाली लःल्हाःगु दु।

प्यक्वःगु खुसिइ म्ये प्वाः खनेत तयारी यानादीम्ह श्रेष्ठयात बागमती प्रदेशया संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्री सुरेश श्रेष्ठं बागमती प्रदेशया तर्फं नगद निगू लख तका नापं सम्मान यानादीगु खः।

ज्याझ्वलय् जात्राय् म्ये प्वाः खःम्ह व्यक्तिपिन्त मुख्यमन्त्री जोखिम संस्कृति संरक्षण तथा प्रवर्धन ज्याझ्वः अन्तर्गत उगु दां सहित सम्मान याःगु खँ संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्री श्रेष्ठं जानकारी बियादीगु खः।

न्हापांगु दँया इन्द्रजात्राय् जूगु म्ये प्वाः खनीगु जात्राय् न्हापांगु पटक वीरेन्द्रभक्त गजु श्रेष्ठयात थ्व सिरपा लःल्हाःगु खः।

म्ये प्वाः खनेगु परम्परा निरन्तरताया निंतिं ज्या याइपिं मनूतय्गु संख्या म्हो जुया वनाच्वंगु दु। लिपांगु ईलय् थ्व जात्रा लोप जुइ मफयेत व ऐतिहासिक जात्रायात लोपोन्मुख सांस्कृतिक सम्पदाया रुपय् संरक्षण यायेत दँय् निगू पटक जुइगु जात्राय् ब्वति काःसें जिब्रो छेडिम्ह व्यक्तियात प्रोत्साहन दांया व्यवस्था याःगु खः," वय्कलं कनादीगु दु।

मध्यपुर थिमिइ निगू थासय् म्ये प्वाः खनेगु जात्रा परम्परा दु। बोडेय् वैशाख २ गते जिब्रो छेडिगु खःसा थिमिइ द्विगुटोलय् भाद्र शुक्ल चतुर्दशी कुन्हु जिब्रो छेडिगु खः। थ्व जात्रां देयय् ल्वय् व्याधि मवइगु, बालीनाली सप्रिइगु व अनिकाल थेंज्याःगु प्राकृतिक विपत्तिं बचे जुइगु जनविश्वास दु।

बागमती प्रदेश संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालयलं श्रेष्ठयात मध्यपुर थिमिइ म्ये प्वाः खनेगु थाय् न्ह्यःने हे वनाः सम्मान याःगु खः।

वय्कःयात सम्मान याःगु ज्याझ्वलय् मध्यपुर थिमि नगरपालिकाया नगर प्रमुख सुरेन्द्र श्रेष्ठ, पर्यटन कार्यालय येँया प्रमुख पवन पोखरेल, थिमि नगरपालिका वडा नम्बर ८ या वडाअध्यक्ष रमेश थापा श्रेष्ठ लगायतपिनिगु उपस्थिति दुगु खः।

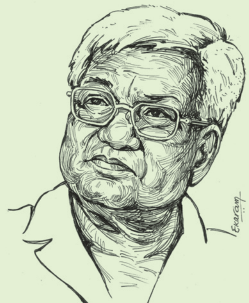

दुर्गालाल श्रेष्ठ

छु खः थ्व सुंक जिगु छैं

यः छैं ! छ लिसें बायाः गबलें
थुलि तापाक्क जि वैगु मदु !
थुलि सतिना थें साःगु सवाः नं
लिक्क च्वनाः जिं कैगु मदु !

बांलाः देसय् बांबांलाःगु
यक्वं यक्वं हे स्वय् दु !
तर जिगु देय्या बांलाः स्वस्वं
मनं मनं हे गन ब्वय् दु !

जिगु जिगु धैगु थ्व गुलि नं दुगु खः--
जुइ हे तिनि छन्हु छुं मखु थें !
किन्तु जि हे नं थःगु मजूसां
छ सदां जिगु जुइ यः जिगु छैं !

'गन्तव्य मध्यपुर' ज्याझ्वः उलेज्या, पर्यटन प्रवर्द्धनय् बः

भक्तपुर । मध्यपुर थिमि नगरपालिकाया ग्वसालय् "गन्तव्य मध्यपुर" ज्याझ्वः तःजिक उलेज्या जूगु दु। ज्याझ्वःया उलेज्या बागमती प्रदेशया संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्री सुरेश श्रेष्ठया प्रमुख आतिथ्यताय् क्वचाय् जूगु खः।

ज्याझ्वः अन्तर्गत श्री राज गणेश धिमे खलःया सहकार्यय् खुला धिमे बाजा प्रतियोगिता नापं भक्तपुर घरेलु तथा साना उद्योग संघया सहकार्यय् स्थानीय घरेलु उत्पादन प्रदर्शनी व परिकार मेला ग्वसाः ग्वःगु दु। आयोजकया कथं थ्व ज्याखं स्थानीय संस्कृति व परम्परायात संरक्षण यासें पर्यटन प्रवर्द्धनय् ग्वाहाली जुइगु अपेक्षा यानातःगु दु।

थुगु हे ईलय् मध्यपुर थिमि नगरपालिका वडा नं. ४ शंखधरचोक स्थित थिमि उकालो क्षेत्रय् स्थानीय उत्पादन बिक्री कक्षया नं उलेज्या जूगु दु। उगु बिक्री कक्षं स्थानीय उत्पादनया प्रवर्द्धन नापं आन्तरिक पर्यटन व स्थानीय आर्थिक गतिविधिइ सकारात्मक प्रभाव लाइगु विश्वास कयातःगु दु।

"गन्तव्य मध्यपुर" अभियान मार्फत मध्यपुर थिमियात सांस्कृतिक व पर्यटकीय केन्द्रया रुपय् विकास यायेगु ताःतः तयातःगु खँ आयोजकं कनादीगु दु।

ज्याझ्वलय् वक्तापिंसं स्थानीय कला, संस्कृति, परम्परा व उत्पादनयात पर्यटन नापं स्वानाः न्हुगु गन्तव्यया रुपय् मध्यपुरयात स्थापित यायेफइगु विचाः तयादीगु खः।

बागमती प्रदेश संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालयबाट प्रकाशित तथा मुद्रित, **संरक्षक** : दिपेन्द्र सुवेदी (प्रदेश सचिव) | **सल्लाहकार** : पवन कुमार पोख्रेल (प्रमुख, पर्यटन कार्यालय काठमाडौं)
संयोजक : विनोद प्रधान (महाशाखा प्रमुख), **सदस्य** : अशेष खड्का (योजना अधिकृत), अर्बिन्द्रमान सिं (नेपालभाषा विज्ञ), अर्जुनबहादुर तामाङ (तामाङ भाषा विज्ञ) विमल पाण्डे (लेखा अधिकृत)
सदस्य सचिव : यज्ञ राज अधिकारी (प्रशासन अधिकृत)। फोनः ०५७-५९०१२६, email: mocatbagamati@gmail.com, web: mocat.bagamati.gov.np